

vergadering **C23 – OND3**

zittingsjaar 2013-2014

Handelingen

Commissievergadering

Commissie voor Onderwijs en Gelijke Kansen

van 10 oktober 2013

INHOUD

Vraag om uitleg van mevrouw Vera Celis tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over het stijgend aantal definitief geschorste leerlingen - 2274 (2012-2013)	3
Vraag om uitleg van de heer Kris Van Dijck tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de audit van de CLB's - 18 (2013-2014)	6
Vraag om uitleg van mevrouw Kathleen Deckx tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de niet-bindende oriëntatieproef - 28 (2013-2014)	
Vraag om uitleg van de heer Kris Van Dijck tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de niet-bindende oriënteringsproef voor kandidaat-studenten - 29 (2013-2014)	
Vraag om uitleg van mevrouw Kathleen Helsen tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de oriënteringsproef - 33 (2013-2014)	
Vraag om uitleg van de heer Boudewijn Bouckaert tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de verwarrende beleidsstandpunten over de invoering van een niet-bindende ijkingsproef - 82 (2013-2014)	9
Vraag om uitleg van de heer Chokri Mahassine tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over avontuurlijk ingerichte speelplaatsen - 56 (2013-2014)	18
Vraag om uitleg van de heer Jos De Meyer tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over versnelde sanering van vervuilde schoolterreinen - 84 (2013-2014)	23
Vraag om uitleg van mevrouw Ann Brusseel tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de talenkennis van de afgestudeerden secundair onderwijs - 91 (2013-2014)	25

■

Voorzitter: de heer Boudewijn Bouckaert

Vraag om uitleg van mevrouw Vera Celis tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over het stijgend aantal definitief geschorste leerlingen - 2274 (2012-2013)

De voorzitter: Mevrouw Celis heeft het woord.

Mevrouw Vera Celis: Minister, op 28 juli publiceerden verschillende Vlaamse kranten de cijfers die de heer Delva bij u opvroeg over het aantal definitief uitgesloten leerlingen in het secundair onderwijs. In 2012 telde Vlaanderen 2500 definitief geschorste leerlingen. Dit is een fikse stijging ten opzichte van 2009, toen het aantal definitief geschorste leerlingen 1935 bedroeg.

De reden om iemand te schorsen, is vaak bijzonder ernstig, zoals gewelddadig, onaangepast gedrag. Langs de andere kant zijn er ook leerlingen die, verveeld of compleet ongeïnteresseerd, in foute richtingen zitten en daardoor op het slechte pad geraken.

Volgens Els Jooken, coördinator van het time-outproject PrOS (Problemen Op School), is het vaak een combinatie van factoren die jongeren over de schreef doet gaan. Al lijkt een constante het zogenaamde acting-outgedrag, waarbij jongeren niet met grenzen om kunnen en sociale vaardigheden missen. Daardoor stellen ze zich zowel fysiek als verbaal agressief op. Ook een sociaal moeilijk thuismilieu komt bij zulke jongeren vaker wel dan niet voor.

Volgens de directeur van de Vrije-CLB-Koepel (VCLB) zijn de cijfers een afspiegeling van wat speelt in de maatschappij. Een belangrijk deel van de leerlingen heeft moeite om aansluiting te vinden vanwege het verschil tussen de cultuur op school en de cultuur thuis. Ze hebben geen vertrouwen in het onderwijs als middel voor een betere toekomst.

Minister, wat is volgens u de verklaring voor de stijging van het aantal definitief geschorste leerlingen? Houdt de stijging verband met het toenemend tekort aan plaatsen in de time-outprojecten waarbij jongeren in een niet-schoolse omgeving kunnen herbronnen? In het 'Actieplan spijbelen en andere vormen van grensoverschrijdend gedrag', dat u in april van vorig jaar voorlegde, gaf u aan een doorgedreven samenwerking tussen Onderwijs en Welzijn te willen realiseren via de stuurgroep Onderwijs, Welzijn en Jeugd om de problemen in dit dossier aan te pakken. Zijn er al vorderingen gemaakt? Stelt u nog zaken voorop?

Minister, in Het Laatste Nieuws kondigde u aan dat er wordt gewerkt aan een traject om leerlingen die uitvallen op school, tijdelijk op te vangen. Daarnaast wilt u het onderwijslandschap warm maken voor meer alternatieve oplossingen bij grensoverschrijdend gedrag. Zo zullen definitieve uitsluitingen meer een ultieme remedie worden. In welk opzicht verschilt dit traject met het actieplan dat u in april vorig jaar hebt voorgesteld? Wanneer mogen we de start van dit traject verwachten?

De voorzitter: Mevrouw Martens heeft het woord.

Mevrouw Katleen Martens: Mevrouw Celis, in uw vraag om uitleg worden schoolmoeheid en desinteresse gemakkelijk als excuus naar voren geschoven. Misschien is er iets meer fundamenteels aan de hand, schoolbereidheid of net het gebrek eraan. Het houdt ook rechtstreeks verband met de plaats die onderwijs toekomt in een cultuur en het levensloopperspectief. Dat de school niet als een sociale hefboom wordt gevat, is een ernstig probleem. U hebt de directeur van het VCLB geciteerd. Een belangrijk deel van die leerlingen heeft moeite om aansluiting te vinden door het verschil tussen de cultuur op school en de thuiscultuur. Ze hebben geen vertrouwen in het onderwijs als middel voor een betere toekomst.

Minister, wordt er ook op die piste gewerkt?

De voorzitter: Mevrouw Helsen heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Helsen: Voorzitter, minister, collega's, mevrouw Celis bevraagt in haar vraag om uitleg heel sterk de curatieve aanpak die u als minister uitwerkt. Het is heel belangrijk om ook aandacht te hebben voor preventie. Er is een heel mooi beeld gegeven van de kenmerken van de leerlingen over wie het gaat. Ik vind het boeiend om ook een zicht te krijgen op de kenmerken van de scholen waarover het gaat.

Minister, hebt u daar informatie over? Het gaat dan niet alleen over de studierichtingen die de school aanbiedt, maar over het beleid dat in de school wordt gevoerd. Er zou wel eens een verschil kunnen zijn tussen scholen die veel met die problemen te maken hebben en scholen die er minder mee te maken hebben. Bepaalde kenmerken, eigenschappen en een bepaalde aanpak van scholen zouden ons meer informatie kunnen geven.

Daarnaast las ik dat u sprak over een nieuw spijbelactieplan tegen de zomer. Ik schrok een beetje, omdat we pas een nieuw spijbelactieplan hebben. Bereidt u een nieuw plan voor tegen 2014? Dat was een grote verrassing voor mij.

De voorzitter: De heer Delva heeft het woord.

De heer Paul Delva: Ik sluit me graag aan bij de vraag van mevrouw Celis, die zich baseert op een aantal cijfers, die ik inderdaad van u heb ontvangen, minister, na het stellen van een schriftelijke vraag. Ik ben blij dat we het daarover kunnen hebben in de commissie.

Ik heb met mensen gesproken die actief zijn binnen de time-outprojecten. Daaruit blijkt dat er een bepaalde vrees bestaat. Als het aantal trajecten de hoogte in zou gaan of zou moeten gaan, omdat het aantal leerlingen die definitief worden geschorst snel stijgt, met een kwart op vier jaar tijd, kan dat tot gevolg hebben dat het totale prijskaartje voor de begeleidingstrajecten nogal sterk zou stijgen. Minister, denkt u dat er begrotingsgewijs ruimte zal zijn om het toenemende aantal kinderen die definitief worden geschorst op te vangen in een toenemend aantal time-outprojecten, die vrij arbeidsintensief zijn en dus heel wat middelen opslokken?

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: De stijging van het aantal definitief geschorste leerlingen kan niet verklaard worden door één bepaalde factor. Er zijn immers verschillende verklaringen die kunnen worden gelinkt aan deze stijging. Een eerste reden dient te worden gezocht in het feit dat de aantallen veel beter in kaart worden gebracht. Vroeger bestond er immers geen aparte tuchtzending, nu wel. Hierdoor maken we het fenomeen meer zichtbaar.

Een andere verklaring dient te worden gezocht in de verschuiving van de gezagsrelatie. Het is geen geheim dat ouders en ook de leerlingen zelf veel mondiger en assertiever werden doorheen de jaren. Wanneer ze niet akkoord gaan met een beslissing van hun school, zullen ouders en leerlingen vandaag veel sneller aan de alarmbel trekken en op een gepaste of minder gepaste manier duidelijk maken dat ze niet achter de beslissing staan. Daarnaast is er binnen de scholen ook sprake van een toenemende juridisering. Je moet dat niet overdrijven, maar het is toch zo. Scholen kunnen het zich niet permitteren om bepaalde procedurevereisten over te slaan en zijn daardoor sneller geneigd om terug te grijpen naar de geïnstitutionaliseerde maatregelen waarvan de orde- en tuchtmaatregelen een voorbeeld zijn. Ik weet niet of we een zicht hebben op het profiel van de scholen waar dat voorkomt, dat zal ik even nagaan.

Om te komen tot een geïntegreerd beleidskader hebben we het bestaande aanbod aan schoolvervangende onderwijsprogramma's binnen welzijnsvoorzieningen geëvalueerd. De huidige kwaliteit, de doelgroepen, het bereik, de toegang, de kostprijs en de inbedding van deze programma's werden in kaart gebracht. Ook kregen we een duidelijk zicht op de knelpunten en hiaten die er bestaan. Daarnaast hebben we ook aandacht besteed aan jongeren die nog binnen het reguliere onderwijs zitten, maar uit de boot dreigen te vallen.

Een tussentijdse stand van zaken en een plan van aanpak werden in april 2012 als mededeling op de Vlaamse Regering gebracht. Drie sporen werden vooropgesteld: één, via een doorgedreven samenwerking tussen Onderwijs en Welzijn mogelijk maken dat het recht op leren voor zo veel mogelijk jongeren gegarandeerd wordt binnen het reguliere onderwijs, twee, komen tot een continuüm aan trajecten op maat voor jongeren die toch tijdelijk zouden uitvallen op school en drie, uitklaren wie binnen het geheel de regiefunctie kan opnemen.

In functie hiervan hebben we al overleg gehad met de onderwijskoepels en welzijnskoepels, om zicht te krijgen op de concrete vraag naar en nood aan al dan niet bestaande vormen van ondersteuning of samenwerking voor jongeren die uit de boot dreigen te vallen. Vier focusgroepen werden georganiseerd om zicht te krijgen op de concrete noden en vragen die leven op het terrein: één rond goede praktijkvoorbeelden vanuit de scholen, één voor instanties met een regiefunctie, één met het oog op het verzamelen van goede praktijkvoorbeelden van trajecten op maat en ten slotte één rond de specifieke doelgroep tienerouders.

Doordat de huidige kortdurende en langdurige time-outprogramma's zullen worden geïntegreerd in het aanbod van een continuüm aan trajecten op maat voor jongeren die tijdelijk uitvallen op school en in het vooruitzicht van de geplande wijzigingen in het kader van de uitrol van de mededeling, hebben we geen nieuwe driejarige oproep gedaan voor de time-outprogramma's. We hebben het besluit van de Vlaamse Regering in die zin aangepast, waardoor de lopende programma's een verlenging toegekend kregen van één jaar zonder dat hiervoor een nieuwe oproep diende te gebeuren. Momenteel is de werkgroep Onderwijs-Welzijn-Jeugd zich aan het bezinnen, bestuderen of buigen over de verdere uitrol van de drie sporen. Uiteraard is de begroting daarbij een van de zorgpunten, mijnheer Delva.

In het voorontwerp van decreet houdende diverse maatregelen betreffende de rechtspositie van leerlingen in het basis- en secundair onderwijs en betreffende de participatie op school, dat we momenteel aan het onderhandelen zijn met de sociale partners, zijn verschillende maatregelen opgenomen om definitieve uitsluiting als ultieme remedie te verzekeren. Het onderwijslandschap wordt gesensibiliseerd voor meer alternatieve oplossingen bij grensoverschrijdend gedrag en er wordt decretaal ook in specifieke alternatieven voorzien. Over dat voorontwerp van decreet moet nog deze legislatuur worden gestemd, als het u belijft, natuurlijk.

Zo kan een school aan leerlingen die de leefregels van de school schenden, bepaalde voorzieningen onttrekken of bepaalde verplichtingen opleggen en dit zonder onmiddellijk naar een uitsluiting van lesbijwoning gedurende een of meer lesdagen te moeten grijpen. Uiteraard zal het pedagogisch project van een school hier concreet invulling aan te geven. Op 19 april 2013 werd het voorontwerp van decreet een eerste keer goedgekeurd door de Vlaamse Regering, het is momenteel in onderhandeling met de sociale partners.

De voorzitter: Het ligt nog niet bij de Raad van State.

Minister Pascal Smet: Nee, wat wel bij de Raad van State ligt, is het ontwerp van decreet betreffende de belangrijke en noodzakelijke maatregelen voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften – ook belangrijk. Tussen nu en twee weken verwachten we het advies, zodat het definitief kan worden goedgekeurd, tenzij er onverwachte dingen opduiken. Daarna komt dit ontwerp van decreet aan bod.

De voorzitter: Maar de rechtspositie kan nog een tijdje duren?

Minister Pascal Smet: Neen, ik hoop dat het zeker voor nieuwjaar nog kan worden ingediend in het parlement. We moeten sowieso indienen voor 21 of 23 januari.

De voorzitter: Ja, dat is waar, anders krijgen we het niet meer rond. *(Opmerkingen)*

Is het 31 januari? Dan hebt u nog tien dagen meer, u kunt iets geruster slapen, minister.

Mevrouw Celis heeft het woord.

Mevrouw Vera Celis: Voorzitter, minister, ik dank u voor het heel uitgebreide antwoord. Ik sluit me graag aan bij de opmerking van mevrouw Helsen, want het is inderdaad zo dat de aandacht voor preventie absoluut moet zijn. De curatieve aanpak is maar één aspect van de zaak, de focus moet op de preventie liggen.

U hebt heel wat elementen aangehaald om met de cijfers en met de verhoging van de cijfers om te gaan, ook in preventieve zin. Het is heel belangrijk dat we met alle maatregelen waar u over sprak, moeten proberen te voorkomen dat kinderen of studenten definitief worden geschorst, want dat moet het laatste in de reeks elementen zijn.

Ik wil toch ook nog even aangeven dat we er met het huidige masterplan goed aan doen om het werkplekleren op te waarderen, want het is een heel belangrijk element in de richtingen van de derde graad om leerlingen die schoolmoe zijn een alternatief te geven waarbij er geen hypotheek gelegd wordt op hun verdere toekomst.

Minister, we moeten bijzonder goed in het oog houden wat de achterliggende oorzaken zijn van een schorsing zodat directies een juiste beslissing kunnen nemen en dat wij kunnen bekijken of we op termijn nog verdere stappen moeten zetten.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

■

Vraag om uitleg van de heer Kris Van Dijck tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de audit van de CLB's - 18 (2013-2014)

De voorzitter: De heer Van Dijck heeft het woord.

De heer Kris Van Dijck: Voorzitter, minister, collega's, onder leiding van professor Jo Huys van de KU Leuven is een vrij grootschalig onderzoek gebeurd bij 1700 leerlingen. Uit de bevraging bleek dat ze zich bij de studiekeuze die ze maken, de keuze voor hogeschool of universiteit en voor eender welke studierichting, in de eerste plaats laten leiden door hun persoonlijke interesses en minder door adviezen die ze ter zake krijgen.

Wat de oriëntering betreft, wil ik ook even verwijzen naar een studie die vorig jaar door Itinera werd gedaan. Itinera poneert daarbij het volgende: "Er wordt gesproken over studieoriëntering terwijl een belangrijk deel van de kennis en tools die de wetenschap hieromtrent te bieden heeft, buiten beschouwing wordt gelaten". Er kan met andere woorden wetenschappelijk op een andere manier worden omgegaan met de oriëntering, maar dat gebeurt weinig of niet. Ze maken hiervan een parodie door te zeggen: "een geneeskunde zonder wetenschap levert ook veel zieken op".

We stellen ons de vraag in hoeverre de oriëntering adequaat en voldoende gebeurt. We moeten dat eerst bekijken alvorens een concluderend antwoord te geven op de vraag waarom de oriënteringsadviezen zo weinig worden opgevolgd.

Minister, in de hervorming van het secundair onderwijs en in het masterplan hebben we duidelijk gestipuleerd dat we nog geen conclusies willen trekken, dat moet heel duidelijk zijn, maar dat we wel een aantal zaken willen onderzoeken waarbij vooropgesteld werd dat we vanaf september 2013 in een audit van de CLB's voorzien teneinde de gehele werking door te lichten en te bekijken of er conclusies uit moeten worden getrokken.

Minister, mijn vragen zijn heel simpel en concreet. Erkent u de visie en de conclusies uit het onderzoek? Werd de audit van de CLB's reeds opgestart? Zo ja, onder welke vorm, hoe zal die verlopen, wie neemt eraan deel?

Zo neen, waarom is dat nog niet het geval?

De voorzitter: Mevrouw De Knop heeft het woord.

Mevrouw Irina De Knop: Voorzitter, minister, collega's, ik heb een korte vraag die ook over de CLB's en de oriëntering gaat, maar wel op een ander moment. Het is zeker nuttig dat wanneer u een dergelijke audit doet, er ook wordt gekeken naar de effectiviteit van de begeleiding door het CLB, maar dan veeleer bij de overgang van het basisonderwijs naar het secundair onderwijs en naar de begeleiding, de ondersteuning en de oriëntering binnen het secundair onderwijs. De heer Van Dijck legt de focus op de overgang naar het hoger onderwijs.

Ik wil u heel specifiek vragen wat uw visie is op de begeleiding binnen het secundair onderwijs. Zal die ook worden meegenomen in de audit?

De voorzitter: Mevrouw Helsen heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Helsen: Ik wil even reageren op de vraag van de heer Van Dijck. Na meer dan tien jaar is er nog altijd onduidelijkheid over wat in het nieuwe decreet over de CLB's is opgenomen. Destijds is ervoor gekozen dat de CLB's niet de eerste instantie zouden zijn om de leerlingenoriëntering op zich te nemen. Dat zou een opdracht zijn van de school. De CLB's ondersteunen de school en werken enkel vraaggestuurd ten aanzien van de leerlingen. Vandaag kan het dus niet meer dat leerlingen ongevraagd adviezen krijgen van CLB's. In de meeste CLB's wordt materiaal van scholen ter beschikking gesteld om mee aan de slag te gaan, maar het zijn vooral de scholen die deze verantwoordelijkheid op zich nemen. Het is dan ook logisch dat de meeste leerlingen geen rekening houden met het advies van de CLB's aangezien zij nog nauwelijks adviezen verstrekken. Voor 1999 was dat anders. Ik stel echter vast dat daar nog altijd veel onduidelijkheid over is. Wij gaan er nog altijd van uit dat de CLB's daar een eerste rol in spelen.

Het is belangrijk dat die audit zo snel mogelijk plaatsvindt zodat we daar zo snel mogelijk zicht op krijgen. Naast de audit moet in de evaluatie ook rekening worden gehouden met de onderzoeken die al hebben plaatsgevonden. Daar staat heel interessant materiaal in.

Wanneer we een audit doen van de CLB's, dan is het heel belangrijk om rekening te houden met de context waarin zij werkzaam zijn. Er is immers een groot verschil tussen de scholen die zij bedienen en de manier waarop de werking is uitgebouwd. Ook de regio waarin de CLB's gesetteld zijn en de wijze waarop het welzijnswerk in bepaalde regio's al dan niet sterk is uitgebouwd, zijn van groot belang voor de werking van de CLB's. Het is van groot belang om die elementen op te nemen in de audit. Zo niet, krijgt men een vertekend beeld en kunnen we geen juiste conclusies trekken.

De heer Boudewijn Bouckaert: Mevrouw Helsen, u zegt dat de studiebegeleiding en het advies voor de studiekeuze aan het eind van het middelbaar onderwijs geen taak zijn van de CLB's maar van de school. Dat is een goede discussie waard. Ik heb eerder het gevoel dat dit beter wordt toegeschreven aan een instantie die breder gaat dan de school. De scholen moeten ervoor zorgen dat de leerlingen een goede vorming krijgen, maar de studiekeuze overschrijdt de grenzen van de school. Ik vraag me af of dit exclusief moet worden toegespeeld aan de scholen en of dit toch niet eerder een verantwoordelijkheid moet zijn van de CLB's. Waartoe dient het CLB anders nog?

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Studiekeuzebegeleiding en leerlingenbegeleiding zijn in eerste instantie wel een verantwoordelijkheid van de scholen, zeker in eerste lijn. Men moet uiteraard ook een tweede lijn hebben, en dan denk ik wel aan de CLB's. Ik zie daarin een complementariteit. We hebben dat ook afgesproken in het masterplan voor de hervorming van het secundair onderwijs dat steeds meer aanhangers krijgt.

Ik ben bezig met een ronde van Vlaanderen. Volgende week ontmoet ik 2500 schooldirecteurs.

Er is heel duidelijk voor gekozen om de leerlingen- en studiekeuzebegeleiding in eerste instantie door de school te laten gebeuren. Dat neemt niet weg dat er op het niveau van de scholengemeenschap of van de CLB's nog verbeteringen kunnen plaatsvinden.

Ik raad u aan om het voorontwerp van decreet over de rechtspositie van leerlingen na te kijken, want daar staan ook wel een aantal zaken in over advies. Ik zal daar vandaag niet over uitweiden. Die audit is belangrijk en zal nog tijdens deze legislatuur worden opgestart. Binnen de beleidsraad van onderwijs hebben we al gepraat over de aanpak daarvan. De administratie is nu bezig met het uitwerken van een voorstel. De bedoeling is dat de gunning daarvan nog tijdens deze legislatuur gebeurt. Uiteraard zullen de resultaten niet meer tijdens deze legislatuur bekend zijn. Het proces is echter in gang gezet, maar de meeste vragen die zijn gesteld, zijn momenteel nog een beetje voorbarig.

De voorzitter: De heer Van Dijck heeft het woord.

De heer Kris Van Dijck: Minister, ik dank u voor uw bijzonder kort, maar ook duidelijk antwoord. Ik begrijp dat de vraag wie die audit zal uitvoeren het voorwerp is van een procedure. Hebt u enige aanwijzing over de richting die dat uitgaat? Naar welk profiel van mensen of instanties wordt er gezocht? Dat lijkt me toch bijzonder interessant.

Voor het beleid is het ook belangrijk om aan de auditconsultant een aantal opdrachten te geven over datgene waarnaar men wil dat er wordt gepeild. Daarmee wil ik ook mevrouw Helsen bijtreden. Natuurlijk moet worden bekeken wat er binnen het decretale kader wordt verwacht, om op die manier die screening te kunnen doen, maar er moet ook wel worden gekeken in een bredere scope, want misschien laten we een aantal zaken liggen die wel een mooie opdracht voor de CLB's zouden kunnen zijn. Ik ben het ermee eens dat men de tijd moet nemen om dat goed voor te bereiden, maar ik had er toch wel graag enig zicht op naar welk soort instanties u uitkijkt om deze audit uit te voeren. Die is zeer specifiek en vereist toch ook wel een zekere deskundigheid van de onderzoekers.

Minister Pascal Smet: Ik ben het eens met wat u stelt, maar met betrekking tot de vraag wat en wie het wordt, wacht ik liever eerst de nota van de administratie af. In ieder geval hebben we afgesproken dat het inderdaad deskundig en breed moet zijn, dat dit een goede audit moet zijn, die natuurlijk rekening houdt met wat er in het verleden ook al is gebeurd. Men moet dus een goede definitie maken.

Mevrouw De Knop, uiteraard wordt ook de overgang van het basisonderwijs naar het secundair onderwijs mee in overweging genomen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

– *Mevrouw Vera Celis, ondervoorzitter, treedt als voorzitter op.*

■

Vraag om uitleg van mevrouw Kathleen Deckx tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de niet-bindende oriëntatieproef
- 28 (2013-2014)

Vraag om uitleg van de heer Kris Van Dijck tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de niet-bindende oriënteringsproef voor kandidaat-studenten
- 29 (2013-2014)

Vraag om uitleg van mevrouw Kathleen Helsen tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de oriënteringsproef
- 33 (2013-2014)

Vraag om uitleg van de heer Boudewijn Bouckaert tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de verwarrende beleidsstandpunten over de invoering van een niet-bindende ijkingsproef
- 82 (2013-2014)

De voorzitter: Mevrouw Deckx heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Deckx: Voorzitter, minister, geachte leden, bij de aanvang van het nieuwe academiejaar krijgen we opnieuw, zoals vanouds, berichten in de kranten te lezen over de slaagpercentages van onze studenten. Even terzijde, als ik de kranten lees, dan zou ik niet graag student zijn op dit moment: de input is niet goed, de diploma's worden zomaar gegeven, zes op de tien studenten slaagt niet in het eerste jaar, ze zijn niet goed voorbereid... Je moet het toch allemaal maar over je laten gaan. Maar goed, het was weer zover.

Deze keer kopte De Morgen bij de aanvang van het nieuwe academiejaar dat bijna zes op de tien de studenten niet slaagt in het eerste jaar, en dat dit de Vlaamse overheid tot 100 miljoen euro kost. Dan kwamen de rectoren in beeld en laaide de hele discussie over de niet-bindende oriënteringsproef meteen weer op. Ook de Vlaamse Scholierenkoepel en Voka vroegen in het verleden al een niet-bindende oriënteringsproef door te voeren, om leerlingen te begeleiden bij de studiekeuze die ze maken aan het einde van hun secundaireschoolloopbaan. Mevrouw Moerman noemde die oriënteringsproef hier in de commissie al meermaals het monster van Loch Ness, dat te pas en te onpas opduikt. Eigenlijk heb ik enigszins hetzelfde gevoel. Als er dan echter ook nog rectoren in beeld komen die zeggen dat ze eigenlijk studenten zouden moeten weigeren, of zelfs dat de toegang tot de universiteit zou moeten worden beperkt, dan meen ik dat dit een debat vraagt.

Men vraagt zich af of de slinger van de democratisering van het onderwijs niet te ver is doorgeslagen. Minister, ik weet dat niet, maar ik denk dat de slaagpercentages aan de universiteiten in de loop van de tijd niet zo spectaculair zijn gedaald. Ik vraag me eigenlijk ook enigszins af wat dat nu tegenwoordig is, geslaagd zijn in een eerste jaar. In onze tijd, toen we nog samen op de schoolbanken zaten, was je geslaagd met een totaalresultaat van 60 à 62 procent, met één vak waarvoor een 9 op 20 werd gehaald. Vandaag is dat niet meer zo. Vandaag ben je dan niet meer geslaagd. Ik vraag me af of dat wel eerlijk is ten opzichte van de student. Mag je echt niet nog een heel, heel klein beetje falen? Ik weet het niet. Maar goed, dat is niet wat we vandaag moeten bespreken.

Het masterplan met betrekking tot de hervorming van het secundair onderwijs, dat we hier hebben goedgekeurd, bevat eigenlijk al een onderdeel over een betere studieoriëntering. Het bevat al het element van de niet-bindende oriënteringsproef, maar dat zit dan wel in een totaalpakket. Mijns inziens moet er veel meer gebeuren dan alleen maar testen: er moet worden voorbereid, begeleid en geïnformeerd, leerlingen moeten zelf kennis en informatie kunnen vergaren en ze moeten vooral ook leren de juiste keuzes te maken.

Minister, in eerdere antwoorden met betrekking tot deze materie hebt u al verwezen naar de website www.onderwijskiezzer.be. U hebt ook gezegd dat u de bedoeling hebt om in deze legislatuur nog beslissingen te nemen. U stelde eveneens dat hierover overleg was opgestart met de betrokken partners. Uit het televisiejournaal bleek dat niet meteen duidelijk, dus ik neem aan dat u ook daarover wel iets te zeggen hebt. Ik meen in elk geval dat het tijd wordt dat die duidelijkheid er komt. Het is een gevoelige materie en voorzichtigheid is vereist in dezen.

Hoe staat u tegenover de uitlatingen van de rectoren? Wat is de stand van zaken met betrekking tot het overleg? Welke maatregelen kunt u nemen om de slaagpercentages te doen stijgen? Wat kan de rol zijn van de overheid in het organiseren van een al dan niet bindende oriënteringsproef? Dat is bijzonder moeilijk. Er moet op de juiste manier mee omgesprongen worden. Er zijn ook grote verschillen in de slaagpercentages tussen de universiteiten. Wat moeten we daarvan denken?

De voorzitter: De heer Van Dijck heeft het woord.

De heer Kris Van Dijck: Voorzitter, ik wil eerst mijn slechte karakter tonen. Er wordt al lachend gezegd dat wie niet geslaagd is in Gent of Leuven, naar de VUB gaat. Dat kan niet want dan zou de VUB veel groter zijn. *(Gelach)*

Die stelling gaat dus niet op.

Deze vraag is al even ingediend, en ondertussen is er meer klaarheid. Toch is het nuttig om nog enkele pertinente vragen te stellen. Mevrouw Deckx heeft gelijk dat dit niet nieuw is. Twintig jaar geleden zei de prof ook al tegen zijn studenten: “Kijk links en rechts van u. Een van uw drieën zal in het tweede jaar zitten.” Desalniettemin wordt er een loopje genomen met de inspanningen van de overheid en de samenleving om kwaliteitsvol onderwijs mogelijk te maken.

Toen er sprake was van de hervorming van het secundair onderwijs, is erop gewezen dat er oog moet zijn voor pijnpunten en dat daar antwoorden op moeten komen. Met de oriënteringsproef moet er een verbetering tot stand worden gebracht. Is het onze rol om de proef te maken? Waarschijnlijk niet, maar het is wel een taak van de overheid om aansturend te zijn in elementen die het onderwijs op een hoog niveau houden.

Verskillende betrokkenen uit het hoger onderwijs, zoals de rectoren, werkgroepen binnen de VLIR en de VVS pleiten voor de invoering van een verplichte, maar niet-bindende oriënteringsproef. Vaak maken studenten een verkeerde keuze. Daarom willen we deze tool aanreiken.

In de commissievergadering van 27 juni 2013 stelde u dat er een principeakkoord was tussen de hoofden van het secundair onderwijs en de verantwoordelijken van het hoger onderwijs. Wie was er betrokken bij dat overleg? Wat werd er precies afgesproken in het principeakkoord? Wanneer verwacht u de concrete uitrol? Het antwoord daarop is al min of meer gekend. Er zullen blijkbaar verschillende dynamieken zijn. Ik wil er nog eens duidelijk op wijzen dat we het hebben over de oriënteringsproef in het secundair onderwijs en niet over de ijkingsproef. Hoe zullen de oriënteringsproeven worden georganiseerd, al dan niet in verschillende snelheden? Voor ijkingsproeven is er een groter verschil in snelheid waarbij universiteiten een en ander uitwerken. Dat lijkt me ook logischer dan voor oriënteringsproeven. Het moeten in het secundair onderwijs algemene proeven zijn. Niet alleen op het vlak van de finaliteit, maar ook op het vlak van verantwoordelijkheid van het opstellen van de proeven is er enige nuance.

De voorzitter: Mevrouw Helsen heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Helsen: Voorzitter, minister, u hebt eerder in de commissie gezegd dat u een werkvergadering zou hebben met de hoofden van de koepels en de verschillende instellingen binnen het hoger onderwijs. Wat is de stand van zaken van deze

werkvergadering? Welke maatregelen zullen er worden genomen? De scholierenkoepel stelt voor om te starten met een pilootproject. Is dat denkkader daar ook voorgesteld? De proef zou niet onmiddellijk van toepassing voor alle studierichtingen. Hoe zal dat worden georganiseerd? Zal de maatregel meteen van toepassing zijn voor alle instellingen binnen het hoger onderwijs?

Niet onbelangrijk is dat wij in het kader van de discussie over de hervorming van het secundair onderwijs hebben gesteld dat het belangrijk is tijdig leerlingen te begeleiden inzake de overgang naar het hoger onderwijs. Die begeleiding moet al in het secundair onderwijs gebeuren. Een oriënteringsproef – ook een niet-bindende – die wordt georganiseerd wanneer de student al is ingeschreven aan een instelling van het hoger onderwijs komt te laat. Die proef moet worden geïntegreerd in een breder begeleidingstraject. Is die optie op de werkvergadering aan bod gekomen? Ik lees dat het de bedoeling is dat de universiteiten de proef inrichten, terwijl de leerlingen nog in het secundair onderwijs zitten. De keuze die wij in het masterplan hebben gemaakt om al in het secundair onderwijs met een goede begeleiding te starten – met informatie over studiemogelijkheden, rekening houdend met de kenmerken van de leerlingen zelf – kan een verkeerde studiekeuze voorkomen. Ik hoop dat de werkvergadering die keuze overneemt. Kunt u precies aangeven wat die oefening heeft opgeleverd?

De voorzitter: De heer Bouckaert heeft het woord.

De heer Boudewijn Bouckaert: Minister, ik stel vast dat u foto's maakt van de interpellanten. Gisteren is een socialistische afgevaardigde in het Europees Parlement kwaad geworden omdat iemand van de tabakslobby hem filmde. Moet ik ook verontwaardigd worden? *(Gelach)*

Toch ben ik gecharmeerd dat u van ons een foto wilt maken. *(Gelach)*

Mijn vraag was oorspronkelijk een interpellatie. Zij was toegespitst op de verwarring die is ontstaan tussen de rectoren en u. Er zijn uitspraken gebeurd die enige verduidelijking nodig hebben. Uiteindelijk heeft men hiervan een vraag om uitleg gemaakt omdat dit onderwerp al even in de plenaire vergadering aan bod kwam. Onterecht, maar wij leggen ons daarbij neer.

Wij kennen de voorgeschiedenis. U hebt voor de zomer aangekondigd dat er ijkingsproeven zouden worden aangeboden. U zei dat daarover een akkoord was met het secundair onderwijs en het hoger onderwijs. Ik was oprecht blij met die vooruitgang. Wat de slechte slaagcijfers van de bachelors betreft, kan men discussiëren over wat 'slecht' is. In elk geval is het duidelijk dat de resultaten niet goed zijn. De cijfers verduidelijken hoeveel studenten over het hele jaar bekeken niet zijn geslaagd. Maar dat zegt natuurlijk niets over diegenen die partieel zijn geslaagd. Het Flexibiliseringsdecreet staat toe dat heel veel studenten slechts partieel slagen, want zij kunnen in een individueel traject veel leerstof naar een volgend jaar meenemen.

Toch moet worden gezegd dat het niet de bedoeling van dat Flexibiliseringsdecreet was om de studieduur te verlengen. Mevrouw Vanderpoorten, die aan de basis van dat decreet lag, kan daarover misschien iets meer zeggen. Vijf jaar is het standaardtraject, dat als normaal moet worden beschouwd. Als de meerderheid van de studenten dat doel niet haalt, is er toch wel een reden tot bezorgdheid. Er is dus wel degelijk een probleem.

Wat het beleid betreft, moet toch worden gezegd dat er wel wat verwarring ontstond toen minister Smet voor de camera's verklaarde dat de hogescholen en de universiteiten de proef moeten organiseren. Minister Smet zei meer concreet dat hij daarover een principeakkoord heeft met de hoofden van het secundair en het hoger onderwijs. Maar ondanks dit aangekondigde principeakkoord vielen de rectoren van de universiteiten uit de lucht. Dit bleek alvast uit diverse reacties. Mevrouw Anne De Paepe, de kersverse rector van de UGent zei: "Er is nog niets beslist, we zijn daarover nog aan het debatteren." Minister, de rectoren zijn toch geen non-personen? Als zij dat zeggen, neem ik dat prima facie ernstig. VUB-rector

Paul De Knop, die hier binnenkort in ons midden zal verschijnen, zegt: “Het lijkt me logisch dat zo'n proef wordt afgenomen in het laatste jaar van de middelbare school.” Eigenlijk zegt hij dat de universiteiten daar niet veel mee hebben te maken. Hier hoorde ik toch wel iets anders.

Wie nog meer aan deze verwarring bijdroeg, was N-VA-minister Bourgeois. Hij verklaarde dat het de middelbare scholen zijn die de testen moeten afnemen: “In het masterplan over de hervorming van het middelbaar onderwijs staat letterlijk dat die oriënteringsproef moet worden afgenomen geruime tijd voor het afstuderen van het secundair, bijvoorbeeld in het vijfde jaar. De proef zal naast kennis trouwens ook attitudes bevragen.” En dat terwijl de minister het uitsluitend had over het testen van de startcompetenties, bijvoorbeeld van wiskunde, om zo nodig nog snel, voor het begin van het academiejaar, de kennis te kunnen bijspijkeren.

Dit is dus geen kritiek op de voorstellen die worden gelanceerd, maar wel op de verwarring die wordt gecreëerd in de hele interactie tussen de minister en het onderwijs. Het is een vereiste van goed beleid dat de minister zijn voorstellen overlegt met de leidinggevende instanties van universiteiten en hogescholen, er een draagvlak creëert en vervolgens de voorstellen politiek realiseert. De contradicties tussen de uitspraken van de minister en die van de rectoren geven de indruk dat er een kortsluiting is ontstaan tussen de minister en de academische wereld. Aan u, minister, om dat weg te nemen.

Kunt u verdere uitleg verstrekken over uw werkwijze ten overstaan van de academische instanties in verband met de mogelijke invoering van de verplichte, niet-bindende ijkingsproeven? Ik zal er mij niet tegen verzetten als u ook aanduidt hoe zich dat dan verhoudt tot mogelijke oriënteringsproeven en dergelijke in het middelbaar.

De voorzitter: Mevrouw Moerman heeft het woord.

Mevrouw Fientje Moerman: Ik wil mij aansluiten bij alle vragen die al gesteld zijn. Ik heb er in het verleden zelf ook heel wat gesteld over dit onderwerp.

Er is ten eerste de begripsverwarring tussen oriënteringsproef en ijkingsproef. Misschien moet maar eens duidelijk gesteld worden wat het ene zou kunnen zijn en wat het andere zou kunnen zijn.

Verder is het mij niet duidelijk of voor een verplichte doch niet-bindende ijkingsproef een decretaal initiatief nodig is. Ik heb dat ook niet expliciet teruggevonden in de notulen van de laatste twee vragen om uitleg. Het zou goed zijn, mocht u dat eens duidelijk stellen.

Wat mij in heel dit debat irriteert, is dat de rectoren altijd zeer veel ideeën hebben en naar de politiek staan te schreeuwen om van alles te doen, ook als het niet nodig is. Daarom zou ik graag eens weten waar het optreden van het parlement nodig is en waar niet. Want dat is nu al heel deze legislatuur zo, elk academiejaar opnieuw, nog voor ze hun openingsspeech gegeven hebben. Je kunt de voorpagina's al vooraf vullen: je neemt gewoon de kranten van het jaar voordien en je kunt dezelfde koppen gebruiken. Iedere keer wordt aan 'de politiek' gevraagd om iets te doen. Ik zou nu graag eens weten waar we iets moeten doen en waar de heren, en nu ook een dame, het zelf kunnen doen.

De voorzitter: Mevrouw Brusseel heeft het woord.

Mevrouw Ann Brusseel: Ik wil een rechtzetting doen wat de slaagkansen betreft. Deze VUB-alumnus, beste heren, kan blijkbaar iets beter gegevens verzamelen en interpreteren dan sommige anderen. Ik heb uit de cijfers namelijk begrepen dat de VUB in de eerste jaren net dezelfde slaagkansen voorlegt als de UGent en de KU Leuven. Het stond enkele dagen geleden nog op de voorpagina van De Morgen: het is enkel de Universiteit Antwerpen die er met kop en schouders bovenuit steekt, met 60 procent in plaats van 40 procent.

Mevrouw Deckx, ik heb nog een geruststellende boodschap voor u. Het is heel vriendelijk van u dat u zo bekommerd bent om de studenten, maar slagen is niet moeilijker geworden.

Daar is collega Bouckaert al uitvoerig op ingegaan. Men moet geen gemiddelde van 60 of 65 procent meer halen in eerste zittijd. Het is nog iets minder geworden. Je kiest zelf hoeveel examens je aflegt.

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Collega's, ik ben heel blij met de vragen. Ik heb die televisiereportage ook met enige verbazing bekeken. Ik had de journalist nochtans gedurende een kwartier zeer duidelijk het onderscheid tussen de oriënteringsproef in het secundair onderwijs en de ijkingsproef in het hoger onderwijs uitgelegd, en die had dat ook zeer goed begrepen. Voor mij is de moraal van het verhaal: ondervraag nooit rectoren op een openingszitting, pluk die niet weg uit een receptie. *(Opmerkingen. Gelach)*

Ik was een beetje verbaasd om te horen dat men daar nog over moest beslissen, terwijl je op de website www.ijkingstoets.be KU Leuven, Universiteit Gent, Universiteit Antwerpen en Vrije Universiteit Brussel ziet staan, en je kunt lezen dat er al 1200 aspirant-studenten vrijwillig hebben deelgenomen aan de ijkingsproef voor de opleidingen wetenschappen, bio-ingenieur, burgerlijk ingenieur, burgerlijk ingenieur-architect, industrieel ingenieur en handelsingenieur. Er is dus geen decretaal initiatief nodig voor een ijkingsproef, mevrouw Moerman. De instellingen kunnen dat zelf doen. Zelfs als ze iedereen verplichten, is dat niet nodig. Het staat hun vrij om bij inschrijving de startcompetenties van de studenten te meten. Dat is wat er vandaag gebeurt. In eerste instantie gebeurt dat vrijwillig, omdat het allemaal nog niet 100 procent is uitgewerkt en men nog moet afwachten hoe het verloopt.

Ik was dan ook verbaasd over de reacties van de rectoren. Aangezien het om een nieuwe rector gaat en om een andere rector wiens universiteit op het laatste moment verontschuldigd was, neem ik aan dat het hen even ontgaan was wat er daar gebeurd is.

Ik zal u zo meteen het onderscheid tussen de oriënteringsproef in het secundair onderwijs en de ijkingsproef of -proef in het hoger onderwijs uitleggen.

Op 28 mei 2013 vond er inderdaad een vergadering plaats. Tot mijn verbazing was het een van de eerste keren dat de hoofden van het secundair onderwijs op een structurele manier met de verantwoordelijken van het hoger onderwijs samenzaten. Dat vond ik een bijzondere vaststelling. Ik ben blij dat ik voor die primeur heb gezorgd.

Wie was er op dat overleg aanwezig? Afgevaardigden van de rectoren van de universiteiten, vertegenwoordigers van de hogescholen, onderwijskoepels, gemeenschapsonderwijs, de Vlaamse Onderwijsraad (Vlor) en van het Departement Onderwijs en Vorming.

Ik geef u de namen: Mia Douterlungne van de Vlor, Patrick Weyn van het Provinciaal Onderwijs Vlaanderen, Harry Martens, voorzitter van de Vlor, Micheline Scheys, secretaris-generaal van het Departement Onderwijs en Vorming, Luc De Man van het Gemeenschapsonderwijs, Patrick Delbaere van het Onderwijssecretariaat van de Steden en Gemeenten van de Vlaamse Gemeenschap (OVSG), Noël Vercruysse van het Departement Onderwijs en Vorming, Mieke Van Hecke van het Vlaams Secretariaat van het Katholiek Onderwijs (VSKO), Toon Martens namens de katholieke hogescholen en voorzitter van de Vlaamse Hogescholenraad (VLHORA), Dirk Broos van de Karel de Grote-Hogeschool, Bert Hoogewijs van de Hogeschool Gent, Isabel Snauwaert van de VLHORA, Tine Baelmans van de KU Leuven, Kristiaan Versluys van de Universiteit Gent, Cis Van Den Bogaert van de Universiteit Antwerpen, Willy Claes van de Associatie Leuven en voorzitter van de Vlaamse Universiteiten en Hogescholen Raad (VLUHR), Jo Breda van de Vlaamse Interuniversitaire Raad (VLIR) en – last but not least – André Oosterlinck van de Associatie KU Leuven. Het klopt dat mevrouw Yvette Michotte op het laatste moment onwel geworden is en niet aanwezig kon zijn op de vergadering.

U ziet, er was dus veel schoon volk. Ik denk dat de 'crème de la crème' van het hoger en het secundair onderwijs aanwezig was. De vergadering heeft overigens een tijdje geduurd. Op die

vergadering bleek dat er zeer snel consensus was over de verplichte niet-bindende ijkingsstoets, maar dat er al wat minder consensus bestond over de oriëntatieproef in het secundair onderwijs, niet alleen binnen het secundair onderwijs, maar ook binnen het hoger onderwijs en tussen het secundair en het hoger onderwijs. Dat belet niet dat de regering daarin een standpunt heeft ingenomen.

Ik licht het onderscheid toe. In het masterplan van het secundair onderwijs is beslist dat de verplichte, niet-bindende oriëntatietoets er zal komen, liefst in het vijfde jaar. De toets moet onderdeel uitmaken van een studiekeuze- en leerlingenbegeleidingsproces. Zo heeft de Vlor dat trouwens ook in een advies hierover neergeschreven. Het is een soort verkennende, inzichtgevende screening van waar de interesses liggen, wat men eventueel heeft van kennis, maar ook van vaardigheden, attitudes, potentieel. Dergelijke oriëntatietoets, goed uitgewerkt, bestaat op dit ogenblik nog niet. In sommige scholen of ook op onderwijskiezer.be vind je voorbeelden van oriëntatietoetsen, maar een echte, veralgemeende toets die aan heel wat voorwaarden voldoet, is er op dit moment niet. De regering heeft beslist dat die er moet komen in het kader van de uitrol van het masterplan van het secundair onderwijs.

Een niet-bindende, verplichte ijkingsstoets voor het hoger onderwijs wordt op een ander moment afgenomen. Op het moment van inschrijving bij het hoger onderwijs zal worden nagegaan of de startcompetenties om die richting te starten aanwezig zijn. De bedoeling is om na te gaan of je over voldoende startcompetenties beschikt. Indien je die niet hebt, kun je daaraan sleutelen tijdens de zomermaanden. Dat is het verschil. In theorie zouden de startcompetenties dezelfde moeten zijn als de eindtermen van het secundair onderwijs. En dus – dat is ook gezegd op die vergadering – is die ijkingsstoets eigenlijk een overgangstoets. Want, in het kader van het masterplan van het secundair onderwijs, hebben we afgesproken dat alle studierichtingen in het secundair onderwijs worden doorgelicht met de hogeronderwijsinstellingen. De nieuwe doorstroomrichtingen moeten leiden tot het hoger onderwijs. De arbeidsmarktgerichte richtingen geven niet meer rechtstreeks toegang tot het hoger onderwijs. De eindtermen moeten overeenkomen met de startcompetenties in het hoger onderwijs.

In afwachting van de uitvoering van de beslissingen 16, 17 en 18, is er een overgangsfase.

De hogescholen hadden wat meer moeilijkheden met de ijkingsstoets. Er is dan ook afgesproken dat de universiteiten dat zouden organiseren. Namens de overheid heb ik gezegd dat we daar geen bezwaar tegen hebben en het ook steunen, omdat het een betere inschatting is. Wanneer het moment rijp is, kunnen we dan komen tot een verplichte, niet-bindende ijkingsstoets in de universiteiten. Laten we dat ook richting per richting doen. Want, we gaan er allemaal wel van uit dat het voorspellende waarde heeft, maar er is geen enkel wetenschappelijk bewijs dat zo'n ijkingsstoets of oriëntatietoets ook maar enige voorspellende waarde heeft op dit moment. We moeten dus wetenschappelijk opvolgen of het allemaal wel voorspellende waarde heeft. Maar goed, we gaan daar toch van uit, we vertrekken vanuit de hypothese dat het wel een voorspellende waarde heeft. We zullen dat ook opvolgen. Het kan sowieso nooit kwaad om startcompetenties te meten. Baat het niet, dan schaadt het niet. Je hebt dan in ieder geval toch beter inzicht in je eigen kennen en kunnen.

Er is ook duidelijk gezegd dat het geen sinecure is zo'n proef te ontwikkelen. Het is eerder gemakkelijk voor de meer wetenschappelijke richtingen, omdat je daar heel veel wiskunde nodig hebt en die basiskennis gemakkelijk kunt testen. Begin dat maar eens te testen voor rechten of voor filosofie. Wat ga je dan meten? Welke kennis moet je dan inschalen? Het gaat trouwens niet alleen om kennis, het gaat ook om vaardigheden en attitudes. Het is allemaal al niet zo evident om dat te doen. Daarom is er op die vergadering afgesproken om het verloop van die vrijwillige fase af te wachten. Daarna beslissen de universiteiten – wij steunen dat vanuit de overheid – om dat verplicht in te voeren. Dat zal stap voor stap gebeuren. In een latere fase zullen de hogescholen hierbij aansluiten. We moeten beide elementen wel duidelijk onderscheiden.

Ik heb vastgesteld dat er in de universitaire wereld, in de hogescholen en in het secundair onderwijs onderling verdeeldheid is. Zelfs binnen eenzelfde instelling houden mensen er verschillende meningen op na.

Ik heb nadien nog deelnemers gesproken, en het grote voordeel van die vergadering is dat op het einde duidelijke conclusies zijn getrokken. Veel aanwezigen zijn geschrokken van wat op televisie allemaal is verklaard. Aangezien ik vriendelijk wilde blijven, heb ik niet geprobeerd de puntjes op de i te zetten. Ik heb begrip voor de omstandigheden waarin mensen soms verklaringen afleggen.

Wat de uitrol betreft, zal de oriëntatieproef voor het secundair onderwijs nu moeten worden ontwikkeld. Die proef zal in het laatste of het voorlaatste jaar worden afgelegd. De pedagogische vrijheid van de scholen zal ook een rol spelen. Het kan nuttig zijn na te gaan of die proef misschien in het vijfde jaar moet worden afgenomen. Dit moet een onderdeel van het oriënterings- en begeleidingsproces worden. Daarover bestond tijdens die vergadering eensgezindheid. De proef mag geen alleenstaand gegeven zijn. Dat zou immers tot andere drama's leiden.

De ijkingsproef moet aan de start van het hoger onderwijs worden afgelegd en heeft een andere finaliteit. Het is niet zozeer de bedoeling tot een oriëntatie te komen. De proef moet duidelijk maken of iemand al dan niet over de startcompetenties beschikt. Dit kan natuurlijk een rol spelen in de te maken keuze.

Er is enige verwarring ontstaan. Dat geldt niet voor de journalisten. Hoewel ze het allemaal heel ingewikkeld vonden, hadden zij het goed begrepen. Beide proeven zijn verplicht en niet-bindend. Dat hebben ze allebei gemeen. Bovendien hebben beide proeven met oriëntatie te maken.

Ik zal samen met de VLOR, die een heel uitgebreid advies heeft verstrekt, een taskforce aanstellen. Dit bevindt zich nu in de eindfase. De taskforce moet de oriëntatieproef en de ijkingsproef opvolgen. We hebben al een voorzitter in gedachten. De actoren worden hierbij betrokken. Dit moet worden opgevolgd. Ik hoop de komende weken duidelijkheid te kunnen verschaffen over wie precies wat zal doen. Ik wacht op een finaal akkoord. De VLOR zal bij dit project worden betrokken. Ik hoop dat alles nu voldoende duidelijk is. Er is geen kortsluiting geweest. Het gaat om een aaneensluiting van misverstanden in de hoofden van sommigen.

Voor de organisatie van een verplichte, niet-bindende oriëntatieproef heeft het secundair onderwijs overigens onze toestemming niet nodig. De Vlaamse Regering zal dit wel opleggen. Het betreft hier een uitgangspunt van het masterplan. *(Opmerkingen van de heer Boudewijn Bouckaert)*

De ijkingsproef hoeven we niet op te leggen. Het gaat immers om een overgangsfase. Bovendien hebben de instellingen zelf beslist die proef te organiseren. Daar is geen decretale basis voor nodig. *(Opmerkingen van de heer Boudewijn Bouckaert)*

De proeven zijn niet-bindend. Een instelling kan iemand die zich inschrijft altijd vragen een toets af te leggen.

De voorzitter: Mevrouw Deckx heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Deckx: Ik dank de minister voor zijn antwoord. Ik heb daar niet veel meer aan toe te voegen. Hij heeft goed geluisterd naar wat hier allemaal is gezegd. Hier wordt bij de uitstippeling van het traject rekening mee gehouden. Ik ben daar zeer tevreden over.

De voorzitter: De heer Van Dijck heeft het woord.

De heer Kris Van Dijck: Ik heb geen bijkomende vragen of bemerkingen. Het antwoord was klaar en duidelijk. De minister heeft naar een website verwezen. Ik zou wel nog graag vernemen om welke website het gaat.

Minister Pascal Smet: Dat is de website www.ijkingstoets.be.

De voorzitter: Mevrouw Helsen heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Helsen: Ik dank de minister voor het antwoord. Het is duidelijker geworden hoe we bepaalde zaken moeten begrijpen. Ik zou graag nog een bijkomende vraag stellen.

Over de oriëntatieproef zijn in het masterplan duidelijke afspraken gemaakt. Heeft het onderwijsveld de vrijheid die proef zelf te ontwikkelen of is het de bedoeling dat de overheid die proef ontwikkelt? Is daar al zicht op?

Minister Pascal Smet: Het is de bedoeling dat het onderwijsveld de ijkingsproef ontwikkelt. De overheid zal dit mee ondersteunen en wetenschappelijk opvolgen.

Mevrouw Kathleen Helsen: Ik had het eigenlijk over de oriëntatieproef.

Minister Pascal Smet: Daar zal de werkgroep zich over buigen.

Mevrouw Kathleen Helsen: Dat is momenteel dus nog niet duidelijk. De minister heeft terecht opgemerkt dat het vandaag voor een school of een CLB momenteel perfect mogelijk is een proef te organiseren. De overheid hoeft op dat vlak in feite geen initiatieven te nemen. Het is belangrijk dat voor het einde van het secundair onderwijs een goed begeleidingstraject wordt ontwikkeld. We zullen dit in een latere fase verder kunnen bespreken.

Minister Pascal Smet: Ik wil gerust nog wat meer informatie geven. Er bestaan al projecten in verband met oriëntatieproeven. Zo bestaat er nu al de webgebaseerde leerstijl- en motivatietest (Lemo-test), waarbij mensen uit het secundair onderwijs en het hoger onderwijs methodieken ontwikkelen om de leercompetenties te versterken. Die test is ontwikkeld door de Plantijn Hogeschool, EduBRon en de Universiteit Antwerpen. Er is ook de door de Arteveldehogeschool ontwikkelde test ‘Klaar voor hoger onderwijs?’. Sinds 2011 hebben al 15.000 scholieren die test afgelegd. Die test zet in op oriëntatie in plaats van op selectie en op begeleiding in plaats van enkel op screening. Het lijkt me niet slecht dat er al wat proefprojecten van start zijn gegaan. Ook op onderwijskiezer.be staan al een paar tests.

Als we alles wat al bestaat, samenbrengen en ook de databanken bij elkaar voegen, kunnen de onderwijsverstrekkers uit het hoger onderwijs en het secundair onderwijs en de Vlaamse overheid hier in een gezamenlijk project aan werken. Dat zal nog in de loop van deze legislatuur van start gaan. Ik hoop trouwens dat de komende twee of drie weken een finale beslissing tot stand zal komen.

De voorzitter: De heer Bouckaert heeft het woord.

De heer Boudewijn Bouckaert: Ik ben, samen met de andere vraagstellers, blij dat er enige klaarheid is geschapen. Dat is uit vorige vragen om uitleg ook al gebleken. Gezien de moeilijke uitlatingen van bepaalde rectoren en van de minister was het nodig dat die klaarheid er kwam.

Wat die ijkingsproeven betreft, minister, u ziet dat als een overgangperiode omdat u hoopt op een soort van perfecte compatibiliteit tussen eindtermen en startcompetenties. Ik heb mijn twijfels of dat wel haalbaar is. Als je die twee aan elkaar koppelt, maak je het universitair beleid inflexibel. Als er nieuwe richtingen worden opgericht, moet daarop worden teruggekoppeld. We moeten daar voorzichtig mee zijn. Ik zie de ijkingsproeven als iets permanent om de ingang van universiteiten en hogescholen te bewaken.

Professor Wouter Duyck is bezig met het ontwikkelen van adequate proeven voor de humane wetenschappen. Wie ben ik om te zeggen dat dat niet zou kunnen? Ik heb vertrouwen in de competentie van die mensen, niet zo hard als voor de exacte wetenschappen. Daarmee kan ook een soort van selectiviteit worden bereikt.

Wat de oriënteringsproeven in het middelbaar onderwijs betreft, daar ben ik niet competent voor. Het is niet zo gemakkelijk om kinderen van 15, 16 jaar die nog in volle evolutie zijn, al in een bepaald straatje te zetten. Maar goed, ik heb vertrouwen in de knowhow van de pedagogische specialisten om dat te ontwikkelen, maar dat is nog niet voor morgen.

Een doorstroomrichting geeft uit op heel veel richtingen, zowel in het hoger onderwijs als in de universiteit. Hoe ga je in het middelbaar zeggen: jij moet rechten doen, jij moet psychologie doen, of jij moet sociologie doen? Dat is niet zo eenvoudig en het is niet voor morgen, maar we zijn op de goede weg.

De voorzitter: Mevrouw Moerman heeft het woord.

Mevrouw Fientje Moerman: Ik wil eerst iets zeggen over de oriënteringsproef in het secundair onderwijs. Minister, u zegt dat het de bedoeling is om dat in het vijfde jaar te doen. Dat verwondert mij een beetje. Als het een echte niet-bindende oriënteringsproef is, dan is dat toch te laat in het vijfde jaar. De laatste twee jaar van het secundair onderwijs mag je niet meer van richting veranderen. Moet dat niet een beetje vroeger?

Als u dat wilt combineren met uw STEM-doelstellingen, dan zou het misschien geen slecht idee zijn om dat een jaartje vroeger te doen. Maar goed, dat is een ander debat. Ik vind het vijfde jaar een wat vreemde keuze omdat men de laatste twee jaar niet meer mag veranderen.

Dan de ijkingsproef. De grote geesten vinden elkaar. Het standpunt van Open Vld is grotendeels gelijklopend. Er is een zeer brede consensus. We vinden niet dat de decreetgever in die verplichte, niet-bindende ijkingsproef/ijkingstoets moet tussenkomen. De hogeronderwijswereld heeft alle instrumenten in handen. Laat hen dat zelf doen.

Indien de onderwijswereld, bijvoorbeeld in de Vlaamse Interuniversitaire Raad (VLIR), tot een gezamenlijk standpunt komt, ook over de inhoud van wat ze willen iken, en ze vragen daarvoor een decretaal initiatief – u hebt net gezegd dat dat niet nodig is –, dan zou ik adviseren om daar af te blijven.

Minister, uit uw antwoord blijkt dat u er met een voet in- en met een voet uitstaat. Ze ontwikkelen dat, ze trekken er hun plan mee. Ook als het verplicht is en niet-bindend, mogen ze dat doen. Maar, hebt u gezegd, als ze het ontwikkelen, zal de overheid mee ondersteunen en opvolgen.

Minister, pas ermee op dat u niet ondervindt wat we de voorbije jaren in verschillende dossiers al een aantal keer hebben ondervonden, dat ze iets vragen en dat de overheid het dan doet, en dat de overheid dan de gebeten hond is – zij het als uitvoerende of als wetgevende macht – als ze daaraan meehelpt. Stel ze voor hun verantwoordelijkheid, deel ze niet. Ze willen een ijkingsstoets, ze hebben ons niet nodig, wel, laat ze in godsnaam doen. Ze zijn hoogintelligent, ze zijn hoogopgeleid en perfect geschikt om dat allemaal te ontwikkelen. Laat u niet overhalen om mee te doen, tenzij het nodig is. U zult in de eerste plaats – en wij bij uitbreiding – op het einde de sigaar roken.

Als oppositielid zou ik daar misschien blij mee moeten zijn, maar dat ben ik niet. Stel iedereen voor zijn eigen verantwoordelijkheid, en leg de verantwoordelijkheden waar ze thuishoren. Als ze ons niet nodig hebben, laat ze dan doen. Natuurlijk willen ze u erbij. Zoals gewoonlijk kijken ze allemaal naar elkaar. De ene wil niet – verborgen vrees – dat de ander een gemakkelijker, of misschien net een moeilijker ijkingsstoets ontwikkelt, uit vrees studenten te verliezen, of te winnen, of de verkeerde studenten te winnen of te verliezen. Pas daar dus mee op.

We voelen allemaal met onze klompen aan dat een ijkingsstoets op zich, als die wordt verplicht en zelfs als die niet-bindend is, ertoe zal leiden dat de slaagcijfers misschien zullen verbeteren, gewoon omdat de mensen beter geïnformeerd zullen kiezen en aan een bepaalde studierichting beginnen. Dat u dat wetenschappelijk wilt laten begeleiden en misschien geld wilt uittrekken om te onderzoeken wat daarvan het precieze effect is, vind ik een heel goed

idee. Dat kan alleen maar tot een betere effectiviteit van het onderwijsbeleid leiden. Stel ze voor hun eigen verantwoordelijkheid.

Zoals de heer Bouckaert zegt, is het perfect mogelijk om voor de alfarichtingen ijkingstoetsen te ontwikkelen. Daar zijn specifieke vaardigheden voor nodig. Er zijn mensen die denken dat wiskunde een geschikt selectie criterium is voor alle studierichtingen en voor alle beroepen, inclusief handenarbeid. Ik ben het daar niet mee eens. Het is niet omdat iemand een goed wiskundige is, dat hij een goed loodgieter, een goed taalkundige of een goed advocaat is. Die zaken kunnen perfect op hun niveau worden ontwikkeld. Ik wijs hierbij naar de commotie die bestaat over taaltesten allerhande. Het is niet omdat iemand het ene kan, dat die ook het andere kan.

De voorzitter: De heer Van Dijck heeft het woord.

De heer Kris Van Dijck: Voorzitter, we hebben op een goede manier gediscussieerd waarbij er is gewezen op bepaalde gevoeligheden. Mevrouw Moerman vraagt zich af of de leeftijd van 15 jaar niet te laat is. Voor de oriënteringstoets zoals we ze nu definiëren, is het dat volgens mij niet. Er zijn ook nog andere momenten van oriëntering. Na het lager onderwijs kunnen en moeten er in de eerste graad naast de basisopties bepaalde keuzes worden gemaakt. Dit wordt in het tweede jaar verfijnd en er kunnen eventueel aanpassingen zijn. In de tweede graad moeten er ook duidelijke opties worden gekozen. De leerling zit in het laatste jaar inderdaad voor een stuk vast, maar de oriënteringsproef dient dan wel om met het oog op het hoger onderwijs een oriëntering te geven. Dat is niet het enige moment in het schooltraject waarop dat gebeurt. Van een jongere van 16 of 17 jaar is in grote mate wel geweten wat de sterktes en zwaktes zijn. Het is een schakel in de reeks. De ijkingsproef is dan het middel om finaal de juiste studierichting in te slaan. Hiermee wordt duidelijk wat nog moet worden aangepakt om de drempel te kunnen nemen. Het is een schakeling van momenten waarop de oriëntering op een adequate manier gebeurt en de juiste keuzes kunnen worden gemaakt.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

– *De heer Boudewijn Bouckaert, voorzitter, treedt als voorzitter op.*

■

Vraag om uitleg van de heer Chokri Mahassine tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over avontuurlijk ingerichte speelplaatsen
- 56 (2013-2014)

De voorzitter: De heer Mahassine heeft het woord.

De heer Chokri Mahassine: Voorzitter, minister, de voordelen van avontuurlijk ingerichte speelplaatsen hebt u zelf uitvoerig toegelicht in uw antwoord op mijn schriftelijke vraag van 28 juni 2013, vraag nummer 670. Ik heb evenwel nog bijkomende vragen en discussiepunten.

Avontuurlijk en natuurlijk ingerichte speelplaatsen zijn essentieel in een school. De buitenruimte speelt een belangrijke rol in het pedagogische klimaat. Het moet een uitdagende speelplek zijn, een leerplek die de zinnen prikkelt, creativiteit stimuleert, natuurbeleving versterkt en aanzet tot beweging. Ze moet ook rust en geborgenheid brengen. Een ideale speelplaats bestaat uit verschillende zones en materialen.

Nieuwe speelplaatsen worden gesubsidieerd door het Agentschap voor Infrastructuur in het Onderwijs (AGIO), op dezelfde wijze als de schoolgebouwen. Er zijn op dit moment evenwel geen kwalitatieve criteria waaraan ze moeten voldoen. U stelde in uw antwoord: “Kwalitatieve criteria worden niet afgetoetst. De keuze voor de inrichting en het uitzicht van de speelplaats behoort immers tot de autonomie van het schoolbestuur dat de

subsidieaanvraag indient. Uiteraard moet de speelplaats wel voldoen aan alle geldende reglementering inzake veiligheid, comfort en dergelijke meer.”

Dit is een algemeen en vaag antwoord. Het is bijzonder jammer om verschillende redenen. Vooreerst is een kwaliteitsvolle speelplaats ook pedagogisch zeer interessant en dan is het jammer dat AGION daar geen punt van kan maken. Ook kan de inrichting van een speelplaats van belang zijn in het verhaal van een brede school. Dat kan ook passen in het stedenbeleid: een aantrekkelijke speelplek die ook na de uren toegankelijk is, met ruimte voor kinderen in een buurt met weinig groen, is belangrijk. Ik verwijs ook naar een actie in doelstelling 8.4 van het Jeugdbeleidsplan: groene, creatieve en uitdagende speelruimte op school.

AGION ontwikkelde een duurzaamheidsmeter die ook aandacht opbrengt voor groene speelplaatsen. De duurzaamheidsmeter focust op de hele site en haar omgeving. U verwijst in uw antwoord naar enkele schoolvoorbeelden op de website www.scholenbouwen.be. Er zijn inderdaad enkele goede voorbeelden. Dikwijls wordt evenwel de speelplaats vergeten. Die komt dan op het laatst, wanneer het geld bijna op is, want het gebouw is toch belangrijker. Men moet immers droog en warm zitten.

Minister, bent u het ermee eens dat wij avontuurlijke speelplaatsen meer moeten stimuleren bij de potentiële subsidie-aanvragers en scholen moeten stimuleren om bij het indienen van dossiers aan de speelplaats meer aandacht te besteden? Op welke manier kunnen avontuurlijke speelplaatsen meer worden gestimuleerd? Welke middelen kunt u hiervoor aanwenden? Kunt u kwalitatieve criteria uitwerken voor de subsidiëring van schoolspeelplaatsen? Op welke wijze kunnen de acties ‘lokaal speelgroen’ of ‘speelweefsel’ vanuit Natuur inspiratie bieden? In welke mate draagt de duurzaamheidsmeter bij aan het inrichten van groene speelplaatsen? Wat is de stand van zaken van de actie ‘speelruimte op school’ van doelstelling 8.4 van het jeugdbeleidsplan? Ik stel deze vragen aan alle ministers, want het gaat over een horizontaal breed uitwaaiende materie. Ik leg ze dus ook voor aan de minister die zowel Onderwijs als Jeugd onder zijn bevoegdheden heeft.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer: Voorzitter, minister, collega's, ik heb een droom. Ik droom ervan dat alle scholen een avontuurlijke en natuurlijke speelplaats, met veel groen en ruimte, hebben. Maar er is een probleem. Om de reguliere wachtlijsten weg te werken hebt u ongeveer 4,5 miljard euro nodig. Er komen nog meer problemen op u af, in verband met de afwikkeling van het dossier betreffende Design, Build, Finance and Maintenance (DBFM). Dat zal ook geld kosten. Soms moet men in het leven kiezen. Men kiest dan best eerst voor wat noodzakelijk is, nadien voor het wenselijke, en vervolgens voor het aangename.

Het herstel van een lekkend dak of van de centrale verwarming, de installatie van dubbel glas of een prangend probleem oplossen dat sinds 2002 op de wachtlijst staat, zijn zaken die men moeilijk allemaal tegelijk kan oplossen. Toch moeten zij allemaal worden aangepakt. Niettegenstaande de droom van de heer Mahassine, die wij allemaal koesteren, mogen wij geen bijkomende normen aan de schoolbesturen opleggen, tenzij u daarvoor ook de nodige financiële middelen kunt vrijmaken. Maar nogmaals: ik koester die droom ook.

De voorzitter: Mevrouw Brusseel heeft het woord.

Mevrouw Ann Brusseel: Voorzitter, minister, collega's, ik sluit me aan bij de zeer wijze woorden van de heer De Meyer.

De voorzitter: De heer Van Dijck heeft het woord.

De heer Kris Van Dijck: Voorzitter, minister, collega's, ik begrijp de houding van de heer De Meyer, en ik begrijp ook de bekommernissen van de heer Mahassine. De vraag die wij ons moeten stellen, is deze: moet de overheid hierover normen opleggen? Op dat punt stel ik mij terughoudend op. De inrichting van speelplaatsen is belangrijk. Ik stel vast dat ook de schoolomgeving – ouderverenigingen en andere verenigingen – op heel wat plaatsen

meewerken aan de totstandkoming van uitdagende speelplaatsen. Nog maar weinig speelplaatsen zijn een vlakke met alleen maar plaveisel van dallen van 30 op 30 cm. Op dit vlak normen opleggen lijkt me dus niet aangewezen.

Ik wil hier ook verwijzen naar het debat over scholenbouw. Volgende week zal daarover een motie ter stemming worden ingediend. In dat verband moet misschien worden nagedacht over het afvlakken van een aantal normen, zodat wij efficiënter zullen kunnen bouwen.

Het is een open vraag. We zullen de problemen van de toekomst op een zeer creatieve wijze moeten aanpakken. Laat ons dus zeer voorzichtig zijn met een verplichting, wat niet wil zeggen dat de bekommernis van collega Mahassine om uitdagende speelplaatsen te hebben, niet pertinent is.

De voorzitter: Mevrouw Martens heeft het woord.

Mevrouw Katleen Martens: Minister, ik heb een heel korte vraag, waar u een nog korter antwoord op kunt geven. Vindt u avontuurlijke speelplaatsen essentieel in tijden van middelenschaarste?

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Het is nogal evident dat de speelplaats een volwaardig onderdeel is van elke schoolomgeving en dat het ontwerp of de inrichting ervan de nodige aandacht verdient. En dat hoeft niet noodzakelijk meer geld te kosten. Of een speelplaats avontuurlijk is of niet, is niet noodzakelijkerwijs een kwestie van middelen.

We mogen ook niet vergeten dat een speelplaats voor veel leerlingen, zeker in de centrumsteden, een van de weinige open plekken is waar ze vrij kunnen spelen. Je merkt bovendien dat speelplaatsen steeds meer worden ingezet in het lesgebeuren. Toen wij klein waren, had een speelplaats meestal een puur recreatieve functie. Nu merk je dat, dankzij nieuwe pedagogische inzichten, de speelplaats ook meer gebruikt wordt als een onderdeel van het lesgebeuren.

Gelukkig ziet men in steeds meer steden en gemeenten ook in dat de speelplaats onderdeel kan worden van een brede leer- en leefomgeving. Meer nog: het kan een schakel zijn in hun groen- en speelvoorzieningen, al was het bijvoorbeeld maar voor de speelpleinwerking. Je merkt dat daar, ook in het kader van de brede school, een heuse win-winsituatie kan ontstaan tussen gemeenten en scholen, zeker als de speelplaatsen ook na de schooluren kunnen worden opgesteld.

Bij AGION zijn de nodige middelen beschikbaar om werken aan speelplaatsen uit te voeren, waarbij de nodige aandacht kan worden besteed aan het avontuurlijke karakter ervan. In het vrij gesubsidieerd onderwijs kunnen die werken zelfs versneld gesubsidieerd worden, via een verkorte procedure, tot maximum 125.000 euro, exclusief btw.

Daarnaast zijn er ook verschillende kanalen waar schoolbesturen inspiratie kunnen opdoen. Er is de documentatie in het kennispunt scholenbouw van AGION, scholenbouwen.be bevat goede praktijken, het Instrument voor Duurzame Scholenbouw heeft heel wat maatregelen, en je hebt de MOS-werking (Milieuzorg Op School), waar je interessante werkboeken vindt waaruit je inspiratie en concrete werktips kunt halen over vergroening en natuur op school.

Ik had niet de indruk dat er een vraag was naar bijkomende criteria. We kunnen trouwens ook geen criteria opleggen voor het inrichten van een speelplaats. Dat behoort tot de autonomie van het schoolbestuur. Dat is een onderdeel van het pedagogische project. De kwestie van criteria is er dus niet. Ik ben het er wel mee eens dat scholen erop attent kunnen worden gemaakt dat men beter afstapt van de soms te klassieke invulling van een speelplaats en naar een nieuwe, meer moderne invulling kan gaan.

Je merkt bij een nieuwe generatie van architecten die scholen ontwerpen, dat die daar ook volop op inzetten. Ik merk bij scholen die ik mag gaan openen, dat de speelplaats vaak iets

totaal anders geworden is dan toen wij jong waren. Toen was het gewoon een betonnen vlakke met een soort dak erover.

Er is ook een initiatief van groenspeelweefsel.be, dat heel wat inspiratie biedt aan de scholen. Het geeft aan hoe ze dat zelf kunnen aanleggen, maar ook buiten de school op zoek kunnen gaan naar educatief groen of speelgroen.

De duurzaamheidsmeter kan hier uiteraard een belangrijke rol in spelen. Dat is evident.

Er zijn dus vandaag al heel wat instrumenten, zowel inhoudelijk als financieel, waarop scholen een beroep kunnen doen om hun speelplaatsen in te richten. De Vlaamse overheid treedt daarbij ondersteunend op.

Ik heb dus niet begrepen dat er een vraag was naar criteria. Het was gewoon een vraag om die speelpleinen op een andere manier te bekijken en op een eigentijdse wijze in te vullen. Daar ben ik uiteraard voorstander van, net zoals ik er voorstander van ben dat de nieuwe scholen die gebouwd worden, niet gebaseerd zijn op een model van honderd jaar geleden, maar op een model van hoe het er over twintig jaar zal uitzien.

De voorzitter: De heer Mahassine heeft het woord.

De heer Chokri Mahassine: Minister, ik ben blij dat u ook vindt dat speelplaatsen moderner, groener, creatiever en minder klassiek kunnen zijn. Ik deel de mening niet van heel wat collega's die stellen dat er geen middelen voor zijn. Ik heb trouwens geen middelen gevraagd. Ik heb alleen gevraagd of we niet eens aan criteria kunnen denken om naar de kwaliteit van speelplaatsen te kijken.

Ik weet niet of beton goedkoper of duurder is dan groen. Ik weet wel dat er al jaren gepraat wordt over infrastructuur, dat de middelen daarvoor heel moeilijk te vinden zijn enzovoort. Ik vraag alleen dat die criteria er op een of andere manier zouden worden bijgevoegd, dat de kwaliteit van de schoolinfrastructuur in haar totaliteit bekeken zou worden.

Ik vind het raar dat er zo neergekeken wordt op die speelplaatsen en dat andere lokalen veel belangrijker en pertinentier zouden zijn. Vraag eens aan jongeren welke ruimte zij het belangrijkste vinden. Dat telt toch ook? (*Opmerkingen*)

Ik heb absoluut niet om meer middelen gevraagd. U kunt mijn vraag om uitleg en mijn schriftelijke vragen erop nakijken. Ik vind wel dat het meer moet worden bekeken. Minister, u hebt dat ook beaamd. We moeten dat door een heel andere bril bekijken. We zorgen er wel voor dat de gebouwen er staan, maar bekijken niet hoe ze er staan of uitzien. Ik vraag me soms echt af of wij op de juiste manier naar de toekomst kijken, naar de plaatsen waar onze kinderen nog heel wat uren, dagen, jaren moeten doorbrengen. We moeten dat op een heel andere manier bekijken, waarbij we natuurlijk binnen ons budget moeten blijven. Ik heb het niet over middelen gehad, ik heb gewoon gevraagd of we dat alstublieft eens kunnen bekijken.

Ik ben er pertinent van overtuigd dat dit element moet meespelen. Er gebeurt heel wat binnen jeugd en onderwijs. Zou de gemeenschap op de een of andere manier niet meer gebruik kunnen maken van de bestaande infrastructuren?

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer: Mijnheer Mahassine, ik wilde helemaal geen donderpreek geven. Ik heb het wel wat moeilijk wanneer u vraagt welke financiële middelen de minister hiervoor kan aanwenden. Dan wordt het namelijk een kwestie van het stellen van prioriteiten.

Ik heb het nog veel moeilijker wanneer u vraagt of de minister kwalitatieve criteria kan uitwerken als voorwaarde voor de subsidiëring van schoolspeelplaatsen. We moeten als overheid behoedzaam zijn en geloven in de creativiteit van vele en eigenlijk nagenoeg alle schoolbesturen. Als je speelplaatsen bezoekt, zul je talrijke schitterende voorbeelden vinden. Ik wil u graag meenemen, collega, naar de school die ik dertig jaar geleden heb gebouwd,

zodat u kunt zien in welke groene omgeving die school zich bevindt, welke sportmogelijkheden er zijn enzovoort. We hadden daar geen criteria van de overheid voor nodig.

Ik vraag u wel om juiste prioriteiten te stellen indien de middelen beperkt zijn.

Ik had een droom. Of beter, ik heb die nog steeds. Collega's, ik zal hem u verklappen. Tijdens de vakantie heb ik een school bezocht in Normandië. De school bestond uit oude gebouwen en bevond zich in een schitterende omgeving en een prachtige regio. Ik dacht toen dat als al onze kinderen in zo'n omgeving zouden kunnen vertoeven tijdens de schooluren, we dan misschien wel andere jonge mensen kregen. Dromen mag, maar in een beleid moet je ook realistisch zijn en beslissingen kunnen nemen die ad rem zijn, binnen het financiële kader dat er is.

De voorzitter: Mevrouw Brusseel heeft het woord.

Mevrouw Ann Brusseel: Mijnheer Mahassine, voor alle duidelijkheid: ik denk dat iedereen hier kinderen een mooie, open ruimte gunt. Zowel de heer De Meyer als anderen en ikzelf vinden een mooie omgeving belangrijk. Het is ook fijn wanneer er plaats is voor een grote speelplaats. Dan stelt het probleem zich al wat minder.

Wat de minister zei over het gedeelde gebruik van speelplaatsen is ook een zeer interessante piste. Als we met de schaarse middelen moeten schuiven, moeten ze toch van ergens komen. Als de speelplaats kan worden gebruikt voor andere zaken die verband houden met jeugd of sport, dan kunnen de kosten ook gedeeld of verschoven worden. Dat kan een optie zijn.

Mijnheer Mahassine, u moet weten dat het in ettelijke scholen in Vlaanderen af en toe binnenregent, wat fris wordt in de winter of dat de verwarmingskosten hoog oplopen omdat de gebouwen verouderd zijn. Er zijn tal van problemen. Je moet keuzes durven te maken. Kiezen is verliezen. U stelt voor de jongeren te vragen wat ze belangrijk vinden. Tja, als u dat als uitgangspunt neemt... Ik snap dat u empathie hebt, maar we moeten daar niet in overdrijven.

Ik wens een heel kleine zijsprong te maken, om even over na te denken. Enkele dagen geleden was het Pakistaanse meisje Malala op de BBC. Men was terug naar Pakistan getrokken om te horen hoe het met haar ging nadat ze een tijd geleden door de Taliban was neergeschoten omdat ze ijverde voor onderwijs. Malala, die zestien jaar is en ook een beetje begrijpt hoe het er in Europa aan toegaat, zei tegen de Europese jeugd: "Don't take your education for granted". Zij gaf als boodschap mee dat we meer en beter moeten beseffen dat de essentie is naar school te gaan en dingen te leren omdat dat toekomstkansen geeft. Of dat dat elke dag even leuk is, valt te betwijfelen, maar het is wel de essentie. Dat had dat Pakistaanse meisje goed begrepen.

De voorzitter: Mevrouw De Knop heeft het woord.

Mevrouw Irina De Knop: Er is nu al heel wat gereguleerd op het vlak van de oppervlakte van speelplaatsen. De minimaal vereiste vierkante meters zijn verschillend voor het buitengewoon, het gewoon en het secundair onderwijs. Er is een minimum om die subsidiëring te kunnen krijgen en een maximum om onder die subsidiëring te kunnen vallen.

De vraag die ik mij daarbij stel, is wat in omgekeerde zin. Ik wil daarmee geen afbreuk doen aan uw voorstel, want in tegenstelling tot vele andere collega's, kan ik best begrijpen dat we daar misschien wel meer aandacht voor moeten hebben.

Ik treed de minister gedeeltelijk bij. Het hoeft niet altijd geld te kosten. Momenteel worden renovatiedossiers soms echter niet goedgekeurd omdat de speelplaats te klein is. Ik vind de regels die het AGION momenteel moet hanteren redelijk rigide.

Een school kan perfect in een groene omgeving zijn gelegen. De speelplaats voldoet misschien niet aan de normen. Toch kan de kinderen andere kansen worden geboden om

tijdens de vrije momenten wat te spelen. Ik vraag me af of we niet van die klassieke gedachte van de speelplaats als enige plaats voor al het recreatieve moeten afstappen.

Misschien moeten we deze zaak eens op een andere manier benaderen. We kunnen de heel schaarse ruimte, die we voor capaciteit en voor renovatie nodig hebben, misschien anders gebruiken. Dit betekent dan wel dat de regelgeving die AGION hanteert eens grondig moet worden herbekeken. Ik benader de zaak vanuit een andere richting. Misschien moeten we wat minder kijken naar de normering van de minima en de maxima.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

■

Vraag om uitleg van de heer Jos De Meyer tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over versnelde sanering van vervuilde schoolterreinen - 84 (2013-2014)

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer: Voorzitter, zowel in de beleidsnota Leefmilieu en Natuur 2009-2014 als in de beleidsnota Onderwijs 2009-2014 wordt de sanering van vervuilde schoolterreinen als een prioriteit aangestipt. Ik citeer de minister van Onderwijs: “Ik zal de bestaande initiatieven met betrekking tot schoolgebouwen inventariseren en samen met mijn collega bevoegd voor Leefmilieu bekijken hoe we een versnelde sanering van vervuilde schoolterreinen kunnen doorvoeren.”

Op 29 april 2010 heb ik de minister hierover een vraag om uitleg gesteld. Hij heeft toen geantwoord dat al initiatieven waren genomen. In juni 2006 hadden al overlegmomenten met de Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij (OVAM) plaatsgevonden. Ook in 2010 zou nog verder overleg over een protocol volgen. Het samenwerkingsprotocol tussen de OVAM en het Agentschap voor Infrastructuur in het Onderwijs (AGION) is pas op 19 juli 2013 goedgekeurd en op 5 september 2013 ondertekend.

Het laatste werkjaar van de legislatuur is begonnen. De vraag is op welke termijn we in verband met een versnelde sanering nog in de loop van deze legislatuur effectieve resultaten op het terrein mogen verwachten.

Ondertussen hebben we kennis genomen van een gezamenlijk initiatief van de minister van Onderwijs en de minister van Leefmilieu waar wij al jaren op aandringen. Voor het wegwerken van de bodemverontreiniging op schoolterreinen wordt in 18 miljoen euro voorzien. Ondertussen hebben 6400 scholen in het gesubsidieerd onderwijs een enquêteformulier ontvangen en hebben 1691 scholen die vragenlijst ingevuld. Voor 320 schoolterreinen is verder bodemonderzoek nodig. Naar schatting 90 schoolterreinen zullen moeten worden gesaneerd.

Zullen we tegen het einde van deze legislatuur ergens op het terrein al effectief resultaten zien? De komende dagen en weken zal de omvang van de problematiek allicht duidelijk worden. Het is mogelijk dat de minister hier reeds zicht op heeft. Sommige werken zullen dringender zijn dan andere werken. Wordt een prioriteitenlijst opgesteld? Welke criteria zullen daarbij worden gehanteerd?

Naar aanleiding van het persbericht wil ik nog een laatste vraag stellen. Er wordt voorzien in 18 miljoen euro voor het wegwerken van de bodemverontreiniging. Ik heb echter gelezen dat 30 procent door de OVAM zal worden betaald. De overige 70 procent valt onder het AGION. Zal de minister dan ook in bijkomende middelen voor het AGION voorzien? Indien dit niet het geval zou zijn, zou het AGION die 70 procent moeten financieren met de financiële middelen waarover het agentschap momenteel beschikt. Die middelen volstaan echter niet om alle dossiers op een normaal tijdstip aan bod te laten komen.

De voorzitter: De heer Van Dijck heeft het woord.

De heer Kris Van Dijck: Voorzitter, ik wil hier toch iets aan toevoegen. Ik moet toegeven dat ik mijn huiswerk niet voldoende heb gemaakt. Ik wist niet dat de heer De Meyer deze vraag om uitleg zou stellen. Dit werpt trouwens ook een ander perspectief op de net gestelde vraag om uitleg van de heer Mahassine.

Ik heb hier zelf mee te maken. We zijn aan de bouw van een school begonnen. Aangezien we een fatsoenlijke speelplaats willen aanleggen, wordt de oude speelplaats opgebroken. Daar wordt as gevonden. In de jaren 30 stonden er, vooral in de Kempen, op veel plaatsen vervuilde fabrieken. De as van die fabrieken werd toen gebruikt om wegen te verharderen en om op speelplaatsen te gooien. Wij zijn dus nu op as met zware metalen gestoten. Dat levert meerkosten op.

Ik ben zeer gelukkig dat de heer De Meyer deze vraag om uitleg heeft gesteld. Ik heb net gehoord dat er een aantal afspraken met de OVAM zijn gemaakt. Dit lijkt me pertinent voor scholen die ten gevolge van bepaalde omstandigheden plots met bijkomende werken worden geconfronteerd.

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Voorzitter, het samenwerkingsakkoord is op 5 september 2013 ondertekend en vormt de basis voor een gefaseerde en programmatische aanpak van de problematiek van de vervuilde schoolterreinen. Dat zal in totaal zes jaar in beslag nemen.

Momenteel werken beide agentschappen in de eerste plaats aan de informatiecampagne voor de inrichtende machten. Die campagne zal worden gevolgd door een oproep om zich voor sanering aan te melden. De aanmeldingstermijn zal zestig dagen na de oproep lopen. Daarna volgt een aanvraagtermijn van een jaar. Binnen die termijn kunnen de dossiers worden vervolledigd.

Alles zal natuurlijk afhangen van de snelheid waarmee de dossiers in het aanvraagjaar kunnen worden vervolledigd. Het gaat om complexe dossiers. Dit betekent dat we een goed beeld van de ondergrond moeten hebben. Voorafgaand aan de opstelling van het protocol is al een rondvraag gebeurd. Sommige werken zullen inderdaad sneller moeten worden uitgevoerd dan andere. De bodemonderzoeken zullen voor meer klaarheid zorgen, want er zal worden gewerkt op basis van een prioriteitenindex. Die staat in het protocol en steunt vooral op milieutechnische factoren en wordt gebruikt om een rangschikking in de sanering van de terreinen op te maken.

De financiering gebeurt door een prefinanciering van de OVAM. Nadien wordt een percentage door AGION ten laste genomen op basis van het budget. Als alles duidelijk is, zullen we moeten uitzoeken of er een bijkomend budget moet komen of niet. We mogen niet vergeten dat we al een bijkomend budget hebben gepland, 30 miljoen euro in totaal voor de reguliere scholenbouw. Maar dat neemt niet weg dat we in 2015-16, als we daar meer zicht op hebben, bij de begrotingsopmaak extra middelen moeten plannen. Maar dat is nu voorbarig.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer: Minister, ik veronderstel dat u er geen probleem mee hebt om uw schriftelijke tekst aan ons te bezorgen, zodat we die nog eens rustig kunnen nalezen.

Minister, voor de financiering wil ik u nog een suggestie meegeven. De OVAM krijgt er wel middelen bij en kan voor de extra financiering putten uit FFEU-middelen (Financieringsfonds voor Schuldafbouw en Eenmalige Investeringsuitgaven). Als de OVAM dat kan, waarom mag AGION dat niet ook doen? De financiële noden waar AGION mee wordt geconfronteerd, zijn ook heel ernstig.

Minister Pascal Smet: Dat staat nog niet in de begroting. En alles op zijn tijd. Het is al moeilijk genoeg om nu de bijkomende middelen van de regering te krijgen. Dus ik moet ook realistisch zijn.

De heer Jos De Meyer: Dus u begrijpt dat als het meest avontuurlijke speelplein op uw kap zou moeten gebeuren, ik me een beetje zorgen maak.

Minister Pascal Smet: Dan was mijn antwoord toch duidelijk.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

■

Vraag om uitleg van mevrouw Ann Brusseel tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de talenkennis van de afgestudeerden secundair onderwijs - 91 (2013-2014)

De voorzitter: Mevrouw Brusseel heeft het woord.

Mevrouw Ann Brusseel: Minister, mijn vraag om uitleg is een toepassing van onze discussie van daarnet over de ijkingsstoetsen. In een zekere zin kun je de taaltest Frans die al jaren wordt afgenomen aan de Universiteit Antwerpen, beschouwen als een ijkingsmoment voor de studenten Frans die zich hebben ingeschreven.

Op 23 september bracht de televisiezender vtm een reportage over de kennis van het Frans bij eerstejaarsstudenten Franse taalkunde. Het gaat dus om mensen die heel bewust hebben gekozen voor een opleiding Franse taalkunde. Ze leggen een test af vóór de start van de lessen, om te zien waar ze staan, dus de facto is dat een ijkingsproef. De resultaten zijn bedroevend. De aspirant-studenten Frans halen gemiddeld 36 op 100. De test bevatte onder andere vertalingen van korte, enkelvoudige zinnen als: 'Ik heb het haar gisteren gezegd.' Dus: 'Je le lui ai dit hier.'

De test bevatte dus dit soort zinnnetjes, en dat bleek voor verschillende studenten heel erg moeilijk. Zulke enkelvoudige zinnnetjes kunnen analyseren, vertalen, begrijpen en vlot gebruiken, behoort tot een eindterm van de eerste graad van het middelbaar. In die test zien we een dramatische daling van de kennis van het Frans bij afgestudeerden. Vóór de jaren 90 behaalden de studenten nog gemiddeld 60 procent op de proef, in 2008 scoorden ze gemiddeld 39,6 procent en dit jaar nog slechts 35,9 procent.

Hoogleraar Frans, professor emeritus Alex Vanneste, sprak van een verontrustende tendens. Een van de redenen zou liggen in het gebrek aan oefeningen en toepassingen in het secundair onderwijs. Bij nazicht van de eindtermen kan ik alleen vaststellen dat er weinig ruimte is in het curriculum voor taalbeschouwing en dat de grammaticale items zeer summier aan bod komen – ze zijn ook redelijk sibillijns omschreven –, dit zowel voor Nederlands, vanaf de lagere school doorheen het secundair onderwijs, als voor vreemde talen. Wie echter geen grammaticale basis verwerft in de eigen taal, zal ook moeite hebben met het aanleren van de structuur van vreemde talen. Toch zeker om dat op korte tijd in schoolverband te doen.

Er is nood aan een didactische aanpak die op een evenwichtige manier de kennis van grammatica, woordenschat en taalsystemen als volwaardige onderdelen van het vak combineert met aandacht voor toepassingen en communicatieve vaardigheden. Het is duidelijk dat het taalonderwijs niet langer de beoogde kwaliteit heeft en aan de leerlingen niet langer voldoende bagage meegeeft om met succes hogere talenstudies aan te vatten of te solliciteren voor functies waarvoor talenkennis, hier specifiek van het Frans, is vereist.

Minister, was u op de hoogte van deze lage resultaten voor de taalproef Frans die aan de Antwerpse universiteit sinds enkele jaren wordt afgenomen? Hebt u weet van andere dergelijke proeven aan Vlaamse hogeronderwijsinstellingen die de startcompetenties meten

voor vreemde talen? Zo ja, tonen ze gelijkaardige resultaten? Welke beleidsmaatregelen wilt u nemen om deze negatieve tendens te keren in de kennis van het Frans? Zult u er bij een herziening van de eindtermen op aandringen meer aandacht te besteden aan taalbeschouwing en de toepassingen ervan, zowel in het Nederlands als in vreemde talen?

De voorzitter: Mevrouw Moerman heeft het woord.

Mevrouw Fientje Moerman: Voorzitter, minister, als het parlementaire jaar nog niet op volle toeren draait, is het in onze partij de gewoonte dat de parlementsleden stages doen. Ik heb dit jaar een bedrijfsstage gedaan in een talenleercentrum uit de privésector, dat wordt aangestuurd door een professor uit Leuven. In het kader van die stage heb ik een ontmoeting gehad met de lector van de Arteveldehogeschool die professional bachelorstudenten Management begeleidt voor Frans en Engels. Ik kan niet anders dan mevrouw Brusseel bijtreden. Het is desastreus voor alle talen. Het bedrijfsleven rekent voor professional bachelor afgestudeerden niet-talen op een niveau van B2, net onder het niveau waarvoor Einstein niet zou slagen, als we de professoren in Het Laatste Nieuws mogen geloven. De resultaten die ik heb gezien, situeerden zich eerder rond A2. Het is met andere woorden erg gesteld. Dit is een vaardigheid die verworven zou moeten zijn.

De voorzitter: De heer Delva heeft het woord.

De heer Paul Delva: Voorzitter, ik deel de bekommernissen. ‘Excellente question, madame Brusseel’. Het heeft niet alleen met onderwijs te maken. De positie van het Frans is in de meeste delen van Vlaanderen sinds een aantal decennia helemaal gewijzigd, en dat laat zich natuurlijk ook gevoelen in de kennis van de taal bij jongeren.

Ik heb al tot uit den treuren herhaald dat het hoog tijd is voor een grondige, wetenschappelijke screening van de pedagogische methoden en de didactiek die worden aangewend bij het aanleren van het Frans in de lagere en vooral middelbare scholen. De minister antwoordt dat dit niet zijn verantwoordelijkheid is, en hij heeft gelijk. Het zijn de netten die dat moeten doen. Minister, kunt u de netten nogmaals oproepen om daar werk van te maken?

De voorzitter: De heer Van Dijk heeft het woord.

De heer Kris Van Dijk: Voorzitter, minister, dit is een heikel punt en behoeft een grondige discussie met de onderwijsverstrekkers om na te gaan of de eindtermen en ontwikkelingsdoelen afdekken wat we wensen te bereiken. Mijn bekommernis gaat verder dan het Frans. Het gaat ook over het Nederlands en andere talen. We zijn te veel geëvolueerd naar toepassingen. Dat zie ik ook bij mijn eigen kinderen in het secundair onderwijs. Ze moeten het kunnen verwoorden. We vergeten echter stenen te bakken waarmee we muren kunnen optrekken om tot een mooie constructie te komen. We moeten teruggrijpen naar de basisprincipes van grammatica: een onderwerp, een lijdend voorwerp, we kennen het niet meer. Als dat al niet gekend is in de moedertaal, hoe kan het dan gekend zijn in een andere taal?

Minister, dit is geen verwijt naar u. Ik heb lang geleden een lerarenopleiding gehad, maar ik ben geen pedagoog an sich. We moeten de discussie echter wel voeren. Om vaardigheden te genereren, moet er kennis zijn waarop kan worden gebouwd. Ik hoor dit ook van leerkrachten die de evolutie hebben meegemaakt en de resultaten liegen er niet om. Voor veel kinderen is het Frans een vreemde taal, waar ze nooit mee in aanraking komen. Desalniettemin, om een vreemde taal te leren, zijn er fundamenteën nodig en grammatica is daar een belangrijk onderdeel van. Moeten er geen aanpassingen gebeuren? Slingers gaan naar links en naar rechts en het juiste evenwicht vinden is moeilijk, want dan hangt de klok meestal stil.

De heer Boudewijn Bouckaert: Minister, wat mevrouw Brusseel in cijfers uitdrukt, is een algemeen gevoel. Ik ben goed bevriend met een lerares Frans uit de Nieuwen Bosch in Gent. Ook volgens haar is de kennis van het Frans dramatisch in elkaar gestort. In Gent was

het Frans vroeger erg populair, maar dat is serieus veranderd. De scores spreken voor zich, maar eigenlijk ook niet. Er moet worden nagegaan of de instroom dezelfde is gebleven. Pas als we daar zicht op hebben, kan er worden geredieerd. Krijgen de studenten nog hetzelfde aantal uren? Ik kreeg destijds vijf uur Frans, heel het middelbaar door. Ik vergeet het niet en het komt snel terug als ik het moet spreken. Het is erin gehamerd. Als studenten maar twee of drie uur volgen, dan laat dat sporen na. Wij moeten dat eens goed onderzoeken vooraleer wij dat kunnen remediëren. Is er bijvoorbeeld vandaag een ander publiek dat kiest voor de richting Frans?

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Voorzitter, minister, collega's, het is niet de eerste keer dat wij het over dit onderwerp hebben: vorig jaar stelde de heer Delva daar ook al een vraag over. Ik heb geen weet van alle taaltesten die aan andere universiteiten en hogescholen worden afgenomen. Wij houden dat niet bij, en horen dat ook niet te doen. Ik weet dus ook niet hoe het met de resultaten van deze taaltesten is gesteld. Er bestaan trouwens verschillende zelftesten Frans/Engels/Duits waarmee een toekomstige student aan de slag kan. Enkele van deze zelftesten kunt u terugvinden op de website van Onderwijkskiezer: www.onderwijskiezer.be. Ook bij de universitaire talentcentra kunnen studenten terecht voor testen die hen meer leren over hun taalbeheersing.

In uitvoering van de talennota zijn er verschillende maatregelen waarmee wij deze dalende kennis van het Frans willen aanpakken. Wij beginnen in het basisonderwijs. Daar is taalinitiatie al mogelijk vanaf het kleuteronderwijs, en dat blijft zo. Basisscholen kunnen taalinitiatie aanbieden in het Frans, Engels of Duits, met prioriteit voor het Frans. Voorts is Frans sinds 2004 vanaf het vijfde leerjaar verplicht. In Brussel kunnen scholen Frans al aanbieden vanaf het eerste leerjaar. Wij brengen die flexibiliteit nu ook gedeeltelijk over naar de basisscholen in Vlaanderen, door hen vanaf 1 september 2014 de mogelijkheid te geven vanaf het derde leerjaar met Frans te starten. De eindtermen veranderen niet, wel zal er meer ruimte zijn om ze te halen.

Wij stellen voor om bijzondere leermeesters Frans in het basisonderwijs in te schakelen, in uitvoering van het akkoord over de hervorming van het secundair onderwijs. Een van de problemen is immers dat de kennis van het Frans bij veel onderwijzers een probleem is. In het secundair onderwijs wordt Content and Language Integrated Learning (CLIL) nu expliciet en voor alle geïnteresseerde scholen mogelijk. Wij hopen dat voldoende scholen van de mogelijkheid gebruikmaken. De verdere professionalisering en inhoudelijke kwaliteitsverhoging is daarbij erg belangrijk.

In het secundair onderwijs zullen wij per graad een set van sleutelcompetenties vastleggen die alle leerlingen moeten behalen. Die sleutelcompetenties zijn gebaseerd op de Europese sleutelcompetenties en zijn voldoende ambitieus geformuleerd. Moderne vreemde talen zijn daar uiteraard een onderdeel van. Voorts zullen secundaire scholen in het kader van de differentiatiemogelijkheden extra uren kunnen inzetten op de moderne vreemde talen Frans en Engels. Momenteel onderzoekt mijn administratie ook de resultaten van de peiling Frans – luisteren en spreken – in de derde graad van het algemeen, technisch en beroepssecundair onderwijs. Eind 2013 organiseert het departement een werkseminarie met een aantal belangrijke belanghebbenden, zoals de pedagogische begeleidingsdiensten, de lerarenopleidingen en de onderwijsverstrekkers, om na te gaan welke bijkomende initiatieven eventueel kunnen worden genomen om de peilingresultaten voor Frans te verbeteren.

Onlangs werden de eindtermen voor zowel Nederlands als Frans herzien. Voor Nederlands is het gedeelte taalbeschouwing versterkt, vanaf het basisonderwijs tot het einde van het secundair onderwijs. De versterking gebeurde met de bedoeling leerlingen beter voor te bereiden op het hoger onderwijs. Er is ook een advieslijst taalbeschouwelijke termen ter beschikking. Dat is een lijst die tot doel heeft eenvormigheid te creëren. Bij de recente

herziening van de eindtermen moderne vreemde talen werd het luik kennis expliciet en uitvoerig opgenomen.

Het integreren van taalkennis in de communicatieve vaardigheden blijft dus erg belangrijk. In de derde graad algemeen secundair onderwijs worden de nieuwe eindtermen Nederlands en moderne vreemde talen ingevoerd vanaf het schooljaar 2014-2015. U stelt dus vast dat wij beleidsmatig het nodige hebben gedaan, nu is het aan de onderwijsverstrekkers.

Mevrouw Ann Brusseel: Ingaand op uw laatste opmerking: de heer Delva zei al dat er niets zal veranderen als u geen heldere oproep doet om het tij te keren. Zoals u ben ik erg nieuwsgierig naar de resultaten van de peiling, om nadien dan met wat u ‘de stakeholders’ noemt na te gaan wat er kan worden ondernomen om de situatie te verbeteren.

De eindtermen zijn al versterkt, zegt u. Ik ben teleurgesteld, want ze zijn maar zo en zo. De heer Van Dijck zei het ook: heel wat zaken zijn niet meer gekend. De bouwstenen zijn er niet meer om aan talenkennis te werken. Zo lees ik dat in de eerste graad van de A-stroom, waar een abstraherend vermogen kan worden verwacht, termen als een lijdend of een meewerkend voorwerp “enkel aan de hand van prototypische zinnestelsels mogen uitgelegd worden”. Waarom? “Omdat men in het Frans ook dergelijke zinnestelsels zoals ‘Je vois Paul; je le vois’ zou kunnen uitleggen.” Zo staat het op uw website.

U zegt dat de eindtermen voor het lager onderwijs zijn versterkt. Wel, dan maak ik mij zorgen. Daar moet men zich nog steeds houden aan het meegeven van een advieslijst met termen van onderwerps- en werkwoordsvormen. Verder mag men niet gaan. Zelf heb ik in de lagere school veel meer geleerd dan dat. Het verbaast mij dus niet dat het allemaal niet zo geweldig goed vooruit gaat. Volgens de eindtermen in de tweede graad kan daar een uitdieping van de syntaxis – het werken aan taalbeschouwing – gebeuren. Het kan, maar moet niet. Die bezorgdheid wou ik toch even verwoorden.

U hebt het gehad over de maatregelen in de talennota. U stelde daarin dat u vakleraren Frans zou willen inzetten in de lagere school en dat er mogelijkheden zijn om eerder en meer Frans te leren in de lagere school. U voorziet inderdaad in een aantal mogelijkheden, maar als de netten het niet zullen doen, weten we niet of het er ook van zal komen. Zijn er wel voldoende vakleerkrachten om in te zetten in het lager onderwijs?

Hogescholen en universiteiten organiseren niveautesten, maar we hebben geen zicht op de resultaten. Dat zou nochtans interessant zijn om een aantal zaken beter in kaart te kunnen brengen. Hoeveel uren hebben de leerlingen gehad? Wat is hun voorkennis?

Het zou mij verbazen mocht er een fundamentele verschuiving zijn, mijnheer Bouckaert. Ik denk vooral aan het belang van de methodiek. Ik zat zelf in de moderne talen. Ik had zes uur Frans per week, en mijn medestudenten uit de wetenschappen-wiskunde, die drie uur Frans per week hadden, deden het gemiddeld absoluut niet slechter dan veel van mijn klasgenoten. Veel heeft te maken met methode, motivatie en de fundamentele bouwstenen waarover we het gehad hebben.

Ik blijf wat op mijn honger zitten, minister. De eindtermen moeten niet verder wijzigen, zegt u. Ik hoop dat de sleutelcompetenties waarover u het hebt, echt een sterke aanvulling zullen vormen qua talenkennis en methodiek. Als we de minimumnormen niet naar boven trekken, vrees ik dat het probleem niet snel opgelost zal raken. We moeten toch in de mogelijkheid verkeren om de netten van het leerplichtonderwijs op hun verantwoordelijkheid te wijzen, als we zien dat hogescholen en universiteiten leerlingen binnenkrijgen die amper kunnen beantwoorden aan de verwachtingen? Het zou pas erg zijn, mochten de hogescholen en universiteiten hun startcompetenties ook al naar beneden moeten bijstellen. Wie ook zijn startcompetenties in het hoger onderwijs afzwakt, zal bij het bereiken van de eindmeet in het hoger onderwijs onvoldoende de vreemde talen beheersen voor het bedrijfsleven. Zo kunnen we echt niet werken aan onze concurrentiepositie, in Europa noch daarbuiten.

We zullen een tandje bij moeten steken, minister. Ik hoop dat u die vakleerkrachten voor de lagere scholen vindt, om daar intensiever en op een andere manier met Frans bezig te zijn.

De voorzitter: De heer Delva heeft het woord.

De heer Paul Delva: We voelen met z'n allen aan dat de kennis van het Frans bij studenten in het Nederlandstalige onderwijs in ons land daalt. Ik weet niet of de kennis van het Nederlands bij Franstalige leerlingen gemiddeld verhoogt, maar ik weet wel dat er nu veel meer Franstalige leerlingen veel beter Nederlands leren dan vroeger, onder andere doordat ze les volgen in Nederlandstalige scholen in Brussel, maar ook doordat men in Franstalig België veel bezig is met immersieonderwijs enzovoort.

We weten met z'n allen dat men in dit land voor een aantal functies een goede kennis van de twee landstalen moet hebben. Het enige waar ik schrik voor heb, is dat we over twintig jaar zullen moeten zeggen dat de tendens omgekeerd is en dat 'onze' kinderen minder snel in aanmerking komen voor een aantal functies dan kinderen van Franstalige ouders. Ik geef het maar aan. Ik heb daar zelf geen oplossing voor. Maar we zullen over twintig jaar niet moeten zeggen: on ne le savait pas.

De voorzitter: De heer Van Dijck heeft het woord.

De heer Kris Van Dijck: Voorzitter, het is niet de eerste keer dat we hierover discussiëren. Een half jaar geleden heeft collega Johan Verstreken hier ook een terechte bemerking gemaakt, toen vanuit de invalshoek van het Nederlands. De eindtermen zijn intussen ook aangepast. Daar kunnen we de resultaten nog niet van zien, maar de bekommernis is wel duidelijk geuit.

Ik wil ook nog aangeven dat in het masterplan voor het secundair onderwijs die kenniscomponent heel duidelijk aanwezig is. Het probleem is niet alleen gekend, maar er is ook een bereidheid om zoden aan de dijk te zetten.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

■